

GENERACIJŲ PLYŠIAI VISAI NEGILŪS

LFB vasaros stovykloje, Dainavoje, patirti įspūdžiai

JUOZAS KOJELIS

Buvo laikas, maždaug prieš 10-15 metų, kai atrodė, jog išei-
vijos generacijos Amerikos lie-
tuvuose nesutaikomai buvo išsi-
skyrusios. Mat, karo ir pokario
metais augusioje ir brendusioje
užsienio lietuvių kartoje buvo
pakilusi radikalizmo banga, gra-
sinanti išsilieti iš racionalios lie-
tuviško gyvenimo vagos. Išsilie-
jimo jautėsi veikloje ir kūrybo-
je. Prieš nuosaikų radikalizmą
idėjose pasisakyti negalima.
Priešingai, tai sveikintina ap-
raiška, rodanti jauno žmogaus
idealizmą. Tačiau radikalizmas
priemonėse (nekalbant apie ne-
normalias sąlygas) pavojingas,
nes jis neša ne kūrybišką, bet
griaunantį išsiliejimą. Gi tokių
išsiliejimo ženklų buvo visoje
ano meto jaunojoje kartoje, net
ir ateitininkuose, kai buvo pasi-
nešta juos padaryti kone viena
uz negrų teisės kovojančia ame-
rikiečių grupe ir "Kas gi ten
aukso spindulius beria" prakti-
koje pakeisti "We shall over-
come" giesmė. Tik reikia prisim-
inti Ateitininkų kongresą 1965
Toronte, kur jaunieji "prokuro-
rai", paaugliams-ėms triukšmin-
gai plojant, ne tik kaltino, bet ir
telsė tėvų kartą dėl "netoleran-
cijos", "neapykantos žydams, len-
kams, rusams, negrams", rasiz-
mo. Pasmerkimui pateisinti bu-
vo skaitomos net šv. Rašto iš-
traukos. Tėvų karta ten buvo su-
glumusi ir gynėsi nedrausmai. Jos
ginti išėjo Lietuvos nematęs
Amerikos lietuvis inž. Antanas
Rudis iš Chicago. Jis sužadind-
tu balsu kalbėjo: "Jūs kaltinate
ir smerkiate savo tėvus, kurie

jus vienus išvedė, kitus ant ran-
kų išnešė per ugnį, per frontus,
per didžiausius pavojus į laisvą
gyvenimą. Jie patys buvo alka-
ni, bet jus pamaitino, jie patys
buvo apiplėšę ir šalo, o jus ap-
rengė. Aš nebesuprantu, kas čia
dabar darosi".

Dainavoje vaidzas kitas

Lietuvių Fronto Bičiulių stu-
dijų ir poilsio stovykloje Dai-
navoje rugpjūčio 4 - 11, stebint
12 - 18 metų jaunesnę už anks-
čiau minėtą Amerikos lietuvių
kartą, vaidzas jau buvo kitas. O
to jaunimo, studentų ir gimna-
zistų, buvo daug: savaitgalyje jie
galėjo sudaryti 20% - 25% visų
stovyklautojų. Taip pat daugiau-
sia ateitininkiškas jaunimas. Jie
ne tik stebėjo ir sekė lietuviškų
problemų svarstybas, bet ir patys
jose aktyviai reikėsi. Tėvų, liti-
uanistinių mokyklų, organizacijų,
"Eglutės" ir aplamai lietuvių
bendruomenės poveikyje ta kar-
ta čia rodėsi grįžusi į normalią
lietuvišką vągą, ir tai nereiškia
kažkokios "reakcijos" pergalė, bet

Juozas Sodaitis

Susitikimas (akrilis)

Is dailininko tapybos darbų parodos rengiamos spalio 6-6 dienomis Kultūros židiny, New Yorke

sveiko idealizmo triumfą. Atro-
do, kad šiuo metu lietuviškos
idėjinės toje kartoje srovės plėti-
mas, gilinimas ir skaidrinimas
vyksta harmoningai, nes ir gyve-
nimo patirtimi praturtėję buvę

"radikalai", ir jų vietas užėmė
jaunieji bei jų tėvai lietuviškuo-
se klausimuose principiškai sutar-
ta.

18-23 metų kartos atstovai
(M. Eivaitė, D. Kojelytė, L. Kojė-

lis, S. Kuprys, A. Razma ir L. Sid-
rys), visi aukštųjų mokyklų stu-
dentai, simpoziumo forma nagri-
nėjo temą "Jaunimo paruošimas
visuomeninei veiklai ir Lietuvos
laisvinimo darbu". Čia jau ne-
bekilo, kaip anksčiau, klausimų
"Dainava ar Alabama?", "ar ap-
simoka būti lietuviu?" ir t.t., bet
koncentruotasi į problemas esmę,
jaunimo paruošimą šiam darbu,
esamus trūkumus ir jų pašalinimą.
Iškelta idomių ir naudingų
minčių. Jei kur ir buvo kritikos,
bet ją tuoj sekė pozityvūs siūly-
mai. Jei vienas kalbėtojas akcen-
tavo kultūrinės, antras — politi-
nės veiklos pusę, tai vienas antro
neneigė (kaip dažnai įprasta pas
vyresniusius), bet papildė. Iš
vieno pranešėjo padaryto mūsų
gyvenimo įvertinimo plaukė iš-
vada, kad visuomeninei veiklai
brestis ir joje reikštis iš visų bend-
rinių organizacijų mūsų jauni-
mui priimtinausia yra Lietuvos
Bendruomenė. Labai įdomios bu-
vo vieno kalbėtojo mintys laisvi-
nimo veiklai vykdyti organizaci-
nės struktūros klausimu.

Kitų generacijų balsas

"Lietuvių dalyvavimas ameri-
kiečių visuomenėje, kultūrinėje,
mokslinėje bei politinėje veiklo-
je ir nauda Lietuvos bylai" temą
gvildeno maždaug 30-40 metų
kartos atstovai (su viena išim-
tim): P. Zymantaitė (buv. Bal-
tų moterų federacijos pirm.), dr.
A. Klimas (u-to profesorius), R.
Kudukis (Clevelando burmistro
kabineto narys), A. Rukšėnas
("Day of Shame" knygos auto-
rius) ir A. Zumbakis (advokatas,
visuomenininkas). Tai karta, ku-
ri šį pasaulį išvydo dar Europoje,
bet išaugo, subrendo ir intelek-
tualiai susiformavo jau šiame
krašte. Daugiausia remdamiesi
savo pačių patirtimi, šio simpo-
ziumo dalyviai vaizdžiai ir itiki-
nančiai pavaizdavo kelius į atsai-
kingas pozicijas, sėkmingą darbų
realizavimą bei jų panaudojimą

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery

- Nuo Lenino iki buldozerių.
- Generacijų plyšiai negilūs.
- Elenos Blandytės koncertas.
- Du farsai Londone.
- Onos Mikailaitės poezija.
- Icchoko Mero improvizacija.
- Danguolės Stončiūtės paroda.
- Balys Sruoga ir kalbininkai.
- Iš Lituanistikos instituto veiklos.
- Prezidento Smetonos sekretorės atsiminimai.

Kertinė paraštė

NUO LENINO IKI BULDOZERIŲ

Sovietinės estetikos pagrindai suvedami į gan paprastą formu-
lę: meno kūrinys yra gražus ir
vertingas, jei jis atliepia Lenino
idėjas, šiuolaikinius partijos už-
davinius ir savo forma yra su-
prantamas liaudiškai. Lenininis
partiškas ir liaudiškas yra tie
skvermai, kurių laikydami
menininkai gali ramiausiai kop-
ti į tarybines aukštumas.

O kaip su laisvu, savitu meni-
ninko pasisakymu? Ar minėtų
pagrindų ribose menininkas gali
būti laisvas? Panašūs klausimai
partijos neįaudina. Rūpindama-
si menininkais, partija leniniš-
kai, kryptingai nurodo jiems,
kaip jie turi kalbėti, rašyti, ta-
pyti — laisvai ir džiaugsmingai.
Tik optimistinės nuotaikos veda-
mas, menininkas gali kurti skaid-
rų, partinį, liaudišką meną. Tik
suvokęs partijos idėjų reikšmę, jis
pasijunta laisvas ir subrendęs.

Ką gi, iš toliau bežiūrėdami į
tokią kūrybos laisvės sampratą,
galime tik atlaidžiai šypsotis —
juk smagu prisiminti mokyklinės
pašybos pamokas. Būdavo, mo-
kytojas ant stovo padeda pinalą
arba ašotį ir liepia gražiai nu-
piešti, su šviesos ir tamsos perė-
jimais, su proporcijų darna. Kam
pavykdavo realistiškiau, švaresnė
nukopijuoti tuos daiktus, gauda-
vo penketuką. O koks nors "pec-
kelis", kuris iš pinalo padaryda-
vo aprūkusį vagoną, o iš ašotio
kreivą pilvūza, gaudavo dvejetą.
Tiek dėl tos pašybos.

Vladimiras Iljičius Leninas,
savo tikslų siekdamas, buvo ryž-
tingo galvojimo žmogus. Pradė-
jęs revoliuciją, jis, suprantama,
savo tikslui pasiekti griebėsi vis-
ko. Tąsyk menas jam buvo rei-
kalingas kaip ginklas kovoti su
priešiškomis ideologijomis. Ko-
vingu, nekomplikuotu menu ga-
lima buvo pritraukti plašiasias
masas. Leninas netoleravo gilaus,
sudėtingo meno, kuris remiasi
gryna estetika ir teigia absoliu-
čią menininko laisvę.

Reikia neužmiršti, kad Leni-

nas taip samprotavo revoliucijos
pradžioje ir jos kūdikystėje —
sakykim, 1920-21 -siais metais.
Tai ir buvo primityvus, barbariš-
kas tarpnis, ypač pilnas netei-
singumo ir teroro. Visa tai gali-
ma būtų lyg ir pateisinti, nes
proletariato diktatūrą įvesti bol-
ševikai pajėgė tik aršiausiomis
priemonėmis.

O dabar po 50 - ties su vir-
šum metų? Argi dabar sovietų
menininkams vis dar reikia pri-
mityvių ideologinių pamokų apie
partiško ir liaudiško principus.
Ar jiems dar vis, nelygi-
nant mokykloje, uolūs partiniai
pedagogai turi laikyti panosėje
socialistinius daiktus ir liepti re-
alistiška piešti tų daiktų atvaiz-
dus?

Juk tokia elgsena yra žiauriai
juokinga. Partijos vadas L. Brež-
nevas turėtų rūpintis politika ir
krašto ekonomija, o ne tuo, kaip
menininkai turi tarnauti liau-
diškai.

Argi buldozeriais, žemkasėmis
ir galingais vandensvydžiais prisie-
ina ginti pašventintą socialisti-
nį realizmą nuo keliolikos nekaltų
menininkų, kurie panorą laisvai
parodyti savo abstrakčius pa-
veiksnius? Argi tuos žmones rei-
kia spardyti, kumščiuoti, suimi-
nėti ir vėliau apšaukti chuliga-
nais? Argi galima deginti jų
nuosavybę? Juk keliasdešimt
abstrakčių kūrinių niekad ne-
sugriaus socialistinio realizmo,
kuris liaudies sąmonėje, anot
partijos estetu (įskaitant ir kul-
tūros ministrą L. Sepetį), riogso
kaip Gibraltaro uola, — toks
sunkus ir nesudaužomas?

Kam taip elgtis? Kam pamėg-
džioti "kultūrregerių" nacių
metodus, kai Reiche buvo degi-
namos knygos, piauštomas, try-
piamas kubistų, ekspresionistų,
surrealistų menas, kai patrioti-
nio nacionalsocializmo prisisiur-
bė rudmarškiniai bernai, nely-
ginant Maskvos Semenovskojos
komjaunuoliai, kruvindami dau-
žė vadinamus "buržuazinio me-
no atstovus"? Kam visa tai?

Palikite buldozerius ir žem-
kases kultūros ir poilsio parkų
statybai! Ir kodėl avangardinės
dailės mylėtojas negalėtų eksp-
nuoti savo darbų? Juk tai ne
ginklai, ne dinamitas, ne keiks-
mažodžiai. Tai tik paveiksiai,
sudaryti iš drobės, dažų ir iš
žmogiškos vaizduotės, kuriuos
rugsėjo 15 d. Maskvoje sumaitojo
tikrieji nacių metodų paveldėto-
jai.

Reikia stebėtis, kad po 50-ties
su viršum metų Kremliaus dino-
zaurų kaušose vis dar kunku-
liuoja ta pati revoliucinė derva.
Pasirodo, dvasinėje srityje pa-
žangos jie taip ir nepadarė. Tas
pats demvas, melo, kraujo ir pri-
eivartos tvaikas.

Bet kaip tik nieko nebijančius
"autoritetus" bevaicina, pasirodo,
labiausiai išsigąsta pajuokos. Taip
ir šį kartą prieš pajuoką neatlai-
kė net niekad nedrebanti ir ne-
klystanti partija. Kai viso pasa-
ulio spauda pradėjo juoktis iš ko-
munistinių pirmųjų buldozerinės
kovos prieš avangardinius daili-
ninkus, imperija neatlaikė ir pra-
nešė nukentėjusiems, jog jūt jau
galai savo paveikslius pakartotinai
išstatyti viešumai rugsėjo 29 d.
Pr. V.

LFB stovyklos Dainavoje simpoziume studentai ieško kelių įtraukti jaunimui į visuomeninį ir Lietuvos vadavimo darbą. Už stalo iš kairės: L. Kojelis, M. Eivaitė, L. Sidrys, D. Kojelytė, A. Razma ir S. Kuprys.

Generacijos artimai bendradarbiauja ir prie pietų stalo: studentės Marija ir Vilija Eivaitės su (iš kairės) kun. K. Pugeviciumi, L. Valiuku, V. Palūnu ir Aloyzu Baronu.

Vidurinioji-vyresnioji karta ieško kelių vidinių lietuvių bendruomenės Amerikoje susicementavimą. Iš kairės į dešinę: V. Volertas, B. Raugas, V. Kamanas, J. Ardy ir dr. H. Brazaitis.

Vidurinioji karta ieško kelių Lietuvos klausimui efektingiau išskirti amerikiečių visuomenėje. Iš kairės į dešinę: R. Kuduksis, A. Rukšėnas, dr. A. Klimas, R. Zymantaitė ir A. Zumbakis.

Vidurinės (L. Valukas) ir vyresniosios (St. Barzdukas) kartų žmonės klausosi jaunulauko studijų programos dalyvių (stud. L. Kojelio) pareiškimų.

GENERACIJŲ PLYŠIAI VISAI NEGILŪS

(Atkelta iš 1 psl.)

lietuviškiems reikalams. Iš šios kartos atstovų pasisakymų plaukė išvada, kad, norint lietuviams šiame krašte pasiekti įtakingų pozicijų ar atlikti Lietuvos reikalui naudingų darbų, siekiantiesiems reikia turėti ne tik talento, ryžto ir apdirimo, bet taip pat visos lietuviškos bendruomenės palankaus dėmesio. Deja, kaip konkrečiai nurodė kai kurie kalbėtojai, tas dėmesys kartu su moraline ir medžiagine parama dažnai nukreipiamas į antraeilius ar trečiaeilius tikslus.

Lietuvių Bendruomenės problemoms svarstyti buvo pakviesti J. Ardy (JAV LB Tarybos politinės k-jos pirm.), dr. H. Brazaitis (buv. PLB valdybos vicepir.), V. Kamanas (buv. PLB valdybos vicepir.) ir V. Volertas (JAV LB Krašto valdybos vykd. vicepir.) ir V. Volertas (buv. JAV LB Krašto valdybos pirm.); kaip matome, patyrę ir išbandyti bendruomenininkai, eję ar einą atsakingas pareigas bendruomeninės organizacijos sąrangos įvairiose pakopose. Diskusijose paliestų LB problemų skalė buvo labai plati: LB bendradarbiavimas su kitais lietuviškais veiksniais, LB demokratiškumas ir vadovybių sudarymas, LB talka jaunimo organizacijoms ir lituanistinėms mokykloms, įvedant jaunimą į praktišką visuomeninį ir Lietuvos laisvinimo darbą, specifinės LB problemos ir kt. Iškilę teoretiniai ir praktiškieji klausimai spręsta ne ginčo, bet ieškojimo dvasioje. Sutarta, kad struktūriniai LB sudarymo pagrindai natūraliai sveiki: atsižvelgti į individą, o ne į organizaciją. Mat, organizacijos sugėba pasiūlyti savo atstovus į grupinių pagrindų sudarytus centrus net ir tada, kada jų pačių jau nebėra. Pasisakytą už aktyvų LB dalyvavimą Lietuvos laisvinimo darbuose, už susitarimą (tik ne besąlyginį) su Alta (su Vliuku nesusipratimų nėra), už laisvo apsisprendimo principą aukotojams. Diskusijų dalyvių nuomonės kiek išsiskyrė dėl Tarybos bei PLB valdybos sudarymo tikslingumo ir LB narystės. Tie klausimai turėtų būti daugiau pastudijuotini.

Gera išstudijuota, faktais ir statistiniais duomenimis paremta pranešimą padarė Vytautas Kamanas. Jis įvertino dabartinį lietuviškąjį potencialą Amerikoje ir metė realistinę projekciją į ateitį, padarydamas eilę konkrečių pasiūlymų, pirmiausiai lituanistinio ugdymo srityje, kuri turėtų apimti ir paruošimą darbininkų visuomeninei bei Lietuvos laisvinimo veiklai.

Vertingų pastabų ir pasiūlymų pridėjo LB Amerikoje išugdymo, PLB garbės pirmininkas Stasys Barzdukas ir kiti kalbėtojai.

Plyšių nė ženklo nebėliko
Jei lietuviškų klausimų svarstybose LFB stovykloje Dainavos jaunesnieji ir vyresnieji jautėsi viena lietuviška šeima, ir plyšiai jokių kliūčių kartu bendravimui nebesudarė, tai baigiamajame literatūros vakare - koncerte ty plyšių nė ženklo nebėliko - juos visiškai užlygino menas ir kūryba. Jaunimas net didesniu entuziazmu už vyresniuosius plojo ne tik žavingai dainavusiai solistei Ginei Čapkauskienei, vidurinės kartos rašytojams — Vytautui Volertui ir Aloyzui Baronui, bet ir pensijos amžiaus sulaukusiam poetui Bernardui Brazdžioniui.

Rašytojas V. Volertas skaitė ištrauką iš didesnės apimties beletristinio kūrinio ir susilaukė publikos dėmesio, nors jauniesiems gal ir nebuvo lengva pilnai pagauti vaizduojamo laikotarpio dvasią ir charakterius. Solistė G. Čapkauskiene, atlikusi lietuvių ir kitų tautų kompozitorių kūrinius, buvo labai šiltai visos publikos, o vietomis tiesiog entuziastiškai (pvz. dainuojant komp. G. Guskaušienės "Meilės dainą" — be žodžių) priimta. Be jokio vargo generacinius skirtumus įveikė rašytojas Al Baronas — dr. S. Aliūnas, skaitęs naujai parašytus humoristinius eilėraščius, tegu visų alegorijų jaunesnieji pilnai ir nesuprato. Ilgai publika nenorėjo jo, kaip ir solistės Čapkauskiens, paleisti nuo scenos.

Įdomiausia buvo stebėti, kaip jaunoji auditorija dalis priims vyresniosios kartos poetą Bernardą Brazdžionį. Juk daugumai jų jis pirmą kartą gyvenime asmeniškai buvo sutiktas ir vargu ar mokyklose ir skaityboje giliai kaip kūrėjas pažintas. Tad, poetui išėjus į sceną, šių žodžių autorius į jaunesniuosius atkreipė specialų dėmesį. Poetui skaita įvadinę pastabas, nesunku buvo jaunųjų veiduose išskaityti smalsumą, o skaitant eilėraščius — susižavėjimą. O kai, baigus skaityti, visa publika spontaniškai sustojo pareikšti didžiuliam poetui užtarnautą pagarbą, buvo jaunieji, kurie labiausiai plojo ir šaukė.

Geros paskaitos
Savaitės eigoje stovyklautojai išsklausė ketetą gerai paruoštų paskaitų ir jose iškeltas mintis apsvairstė diskusiniuose pokalbiuose. Prie jų šiame rašinyje arčiau nesuostojama, nes jos bus paskelbtos "I Laisvę" žurnale. Paskaitas skaitė dr. Antanas Klimas "Kas mus jungia ir skiria", rašytojas Anatolijus Kairys "Zvilgsnis į mūsų kultūrą", Stasys Barzdukas "Zvilgsnis į lietuviškus istorinius stebuklus ir ribojančias galimybes", Leonardas Valiukas "Lietuvos reikalai prasiveržimas į amerikiečių visuomenę", kun. Kazimieras Pugevičius "Spaudos, radijo ir televizijos panaudojimas lietuvių ir Lietuvos bylos reikalui". Labai vertingą studijinę paskaitą "Gyvenamasis momentas ir jo statomi reikalavimai literatūrai" skaitė Bernardas Brazdžionis, pavaizdavęs rašytojų ir lietuvių literatūros okupuotoje Lietuvoje nueitą ir einamą Golgotos kelią.

Labiau informacinio pobūdžio, bet su diskusijomis susištus pranešimus padarė kun. H. Sulcas, kun. K. Pugevičius ir stud. L. Kojelis.

Taip praėjo LFB stovykla, liudydama organizacijos gyvastingumą ir neišblėsusią rezistencinę dvasią. Ją organizavo LFB centro valdyba, vadovaujama L. Valiuko.

Elenos Blandytės dainų ir dailiojo žodžio recitalis

VLADAS JAKUBENAS

Elena Blandytė, žinoma kaip gan individualaus žanro, dainininkė, Chicago Jaunimo centre rugsėjo 22 d. išėjo į viešumą su plačios programos recitaliu, pasvėstus lietuvių liaudies dainų apipavidalinimams pirmojo dalyje ir su lietuvių kompozitorių sukurtomis dainomis antrojo dalyje. Programa buvo įdomi tuo, kad joje persvarą turėjo dabartinės Lietuvos kompozitoriai. Tiek liaudies dainų harmonizacijose, tiek ir dainų-romansų srityje ten yra sukurta nemažai; atrodo, yra ieškoma ir randama lietuviško nuspalvinimo kartais

programoje: įdomu, kad jis rodė tam tikrą, realesnį, mūsų "etninės grupės" sąlygoms labiau priitaikytą posūkį, neprarandant naujoviškai įdomaus skambesio. Toliau sekė Vyt. Viržonio, B. Dvarionio, A. Bražinskio apipavidalintos liaudies dainos, kiekviena jų savitiškai įdomi, vengiant strofinio kartojimosi, bet ieškant skirtingų variacijų kiekvienam posmiui. Sutartinė "Aviža prašė" buvo kadaise įdomiaji J. Gruodžio harmonizuota ir Vincės Jonuškaitės išpopuliarinta. Dabar žygalio ji parodyta skirtingu būdu, į paibaig ją kiek išplečiant melodiškai. Kūrinys įdomus, bet J. Gruodžio versija vis dėlto gal originalesnė.

Dainų programa buvo pertraukta skaitymu "Užkeiktos mergos" iš V. Krėvės "Dainavos šalies senų žmonių padavimų". Šitas dainingas prozos gabalas buvo nuotaikingai, gražia lietuviška didele atrečiuotais taipgi Elenos Blandytės. Po to keturios liudies dainomis buvo atstovaujama Indrai, Karui prasidėjus, jis buvo VI. Jakubėno mokiniu kompozicijos srityje Kauno konservatorijoje ir kartu reikiškesi kaip malonus lyrinis tenoras. Tolimesnis jo likimo kelias buvo gana dramatinis: Karui prasidėjus, jis buvo dar Lietuvos kariuomenėje, vėliau vad. "Lietuviškame korpuse". Rytinėje Latvijoje sėkmingai perbėgo pas vokiečius, keletą mėnesių tarnavo pafrontėje kaip vertėjas, o rudenį vėl pasirodė Kauno konservatorijoje. Grižus rumsams, reikėjo net kelurių metų, kol jo "nusižengimas" buvo saugumo išaiškintas. Jau operos artistas ir Kauno muzikinio teatro dirigentas Indra buvo išvežtas į Sibirą, bet gan greitai vėl grąžintas Lietuvon į senas pareigas, bet su palaužta sveikata, greitai mirė. Jo dainos šiame koncerte rodė įdomių koncepcijų, ypač fortepijono akompanimente. J. Indros kūrybinis talentas reikiškesi, dar jam konservatorijoje besimokant.

V. Kairiūkščiu, aiškiai savito veido, lugesingai-lyriškų ir melodinių dainų kompozitoriui, buvo atstovauta keturiomis ypač gražiai atliktomis dainomis. Toliau sekė jau čionykščiai kompozitoriai. J. Strolios buvo duotas jo ypač vertingas kūrinys "Sapnas apie šiaurę" (K. Bradūno žodžiai). VI. Jakubėnui buvo atstovauta dviem dainomis, "Lifūnas eilėraščių" (Br. Buivydatės tekstas) ypač paveikęs klausytojus, iškviečiant salėje esantį autorių. "Žemė kryžių ir smūkelių" (P. Karužos žodžiai) kiek nukentėjo dėl pasireiškusių solistės balso nuovargio šioje aukštos tesitūros dainoje. Koncertą užbaigė jausmingai E. Blandytės padeklamuota Bern. Brazdžionio "Mažoji motina".

Elena Blandytė yra apdovanojama gan individualaus atspalvio mezo-sopranu ir taip pat savotiškai ryškiu interpretacijos žanru. Jos balsas turi malonų žemutinį registrą su gražiu ir dažnai pavartojamu "piano". Aukštesnės ir aukštosios gaidos yra stiprios, laisvai paimamos ir intonotos; jų tembras tačiau kitoks: aštresnis, retkarčiais pasitaikė ir neišlyginimų. Svarbiausia: aukštesniam registre kone perdėm vyrauja "forte"; "piano", svarstant pasilikus bendrą įspūdį, ten lyg ir nebuvo. Svajingo charakterio dainose, kaip J. Strolios "Sapnas apie šiaurę", gili koncentruota nuotaika, parodyta dainos pradžioje, buvo susilpninta tolimesnėje kūrinio eigoje, melodijos linijai pakilus aukščiau. Norėtusi taip pat daugiau kontrastų skirtingų nuotaikų kūriniuose. Turint savo natūralų, įgimtą žanrą, yra natūralus kelias jo ir laikytis, bet jame pačiame surasti įvairiaspalvių, individualiai stilizuotų kontrastų. Tuodu bruožai: vokališkas ir kiek monotoniškas žanrinis mažino šio šiaip kultūringo, turtingos programos koncerto bendrą įspūdį.

Darius Lapinskas, kaip akompaniatorius, buvo šį kartą itin teigiamas koncerto įnašas; galėtume sakyti — daug kur lygiateisis partneris. Jo palydėjimas, kai kur toks subtilus, kai kur gan garsus padėjo išryškinti akompanimento įdomumus ir gerai derinosi su solistės balso ypatybėmis.

Šio krašto valstijų. Jie vyks į 78 kraštus. Šios stipendijos įsteigtos 1946 m. ir jomis jau pasinaudojo 110,000 amerikiečių ir kitataučių.

DAUG KAINUOJA MOKSLAS
Chicago universitetų studentai, kurie gyvena bendrabučiuose, už mokslą ir pragyvenimą mokslo metams moka: Chicago univ. 5.600 dol., Nortwestern — 5.650, Illinois — 3.450, Lojolos — 4.250, De Paul — 3.600 dol.

ŠIRDININKAI MARATONE
Toronto universiteto mokslininkai paskelbė savo studijų rezultatus "Journal of The American Medical Association", pažymėdami, jog pasveikusiųjų širdies atakos 8 žmonių dalyvavimas Bostono maratone, bėgant 26¼ mylios jiems išėjo į sveikatą. Vieną užpuolė sveigulys ir jis vidury rungtynių pasitraukė, tačiau kiti septyni baigė bėgimą, vidutiniškai per valandą nubėgdami po 54 mylias. Visi jie buvo turėję širdies ataką prieš 1-4 metus. Prieš maratono bėgimą jie treniravosi 8-12 mėnesių, nubėgdami net po 45 mylias per savaitę.

Tyrinėtojai perspėja, kad širdininkai negali imtis tokio bėgimo be gydytojų kontrolės.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dos ir California
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 8 iki 7:30 val. vakaro
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telefon. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 6-3048

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŠ IR GERKLES LIGOS
2838 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 PL, Justice, IL, 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0583
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet. antrad., penkt. 1-5, šešt. ir šešt. tik susitarus
Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą
Ofiso telefon. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKS
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 v. Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.
Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienis.
Šeštadienis 13 iki 4 val. popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
RŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rezid. telefon. 239-2919

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2628 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2565 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYTAUTAS TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — IS anksto susitarus
Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6848 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad. 2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubiu reikiu susitarus.
Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Teatriniai laiškai iš Europos (7)

Du farsai Londono scenoje

ALGIRDAS LANDSBERGIS

Londonas, vasara
Britų imperija jau tebėra tolstantis prisiminimas, tema komedijoms ir melodramoms, bet Londonas dar tebesilaiko įsikibęs pasaulio teatrinės sostinės titulu. O kas jį šiandien gali atimti? Paryžiaus scenos dar neatsipeikėjo nuo 1968 m. anarchistų antpuolio (laisvės vardan!) Broadwayaus „baltasis vieškelis“ tuštėja ir tamsėja, nors avangardinis New Yorko teatras dar neprarado savo apvaisinančio vaidmens. Berlynas, Maskva? 1920-tųjų, 1930-ųjų metų prisiminimai. Buenos Aires, Varšuva? Kupini sceninio išradinimo ir gyvybės, bet kas ten lankosi?

Londono teatrinis repertuaras dar įvairus, publika guvi ir jautri. Per ilgiasias pertraukas moterys juodomis suknelėmis ir baltomis prijuostėmis vis dar nuleidžia žiūrovų sterblėna padėklus su arbatos puodais, sumuštiniais ir imperiškomis pyrago riekiomis. Tiesa, po pyragu slypi neraminantys klausimai. Kaip ilgai dar valdžia sugebės subsidijuoti svarbiausius ansamblius, nežūrint infliacijos? Kodėl tokie dramaturgai kaip Arnold Wesker ir John Osborne turi savo naujiems veikalams ieškoti scenų užsienyje? Komercializmo stiprėjimas? Bet palikim tuos klausimus nuošalėje ir žvelkime į spektaklius.

Londono teatrinis nuotykis prasideda dviem farsais. Alan Ayckbourn'o „Absurd Person Singular“ („Absurdinis vienkaitos asmuo“) naudojami vėlyvojo 19-to šimtmečio prancūziškuoju modeliu. Jo struktūra grynai geometrinė, panaši į to paties šimtmečio „gerai subudavoto“ vaidinimo pavyzdžius. Trijuose veiksmuose suvedamos trys šeimos trijose virtuvėse, trijuose prieškalbiniuose pobūviuose. Farsas tempas, uždaras pasaulis, veikėjai — marionetės pajungti farsinei logikai, ypač pašėlęs tempas! Pagrindinė farsu krevė yra vulgarus, smulkaus biznieriaus Slopworth'o iškilimas. Pradžioje iš jo šaipomasi, baigiminei uždangai leidžiantis, jis, užsilipęs ant stalo, šokdina kitus veikėjus. Aktorių ansamblis išlaiko vaidybinių

stilių darną, kartais išyrančią JAV-ųjų komercinių spektaklių skubomis sulipdytuose sastatuose.
Ayckbourn'as dabar Anglijoje bene dažniausiai statomas dramaturgas; viename Londone teatre jau ilgą laiką jo komedijų trilogija „Norman's Conquests“ (Normano užkariavimai). Jis nėra vien šmaikštus anekdotų pynėjas, kaip amerikietis Neil Simon. Po jo farsų juokingu paviršiumi tūno niūri, absurdistinė potekstė. Absurdinio veinaskaitos asmens antrajame veiksmo jis sugeba jukinti žiūrovus iki ašarų, vaizduodamas... desperatišką mėginimą nusižudyti. (Šį rudenį Ayckbourn'o farsai stengsis užkariauti ir Ameriką).

Antrojo farsu Travesties (Iš-

Joyce (Tom Bell, dešinėje), Leninas (Frank Windsor, kairėje) ir Konsulas Garr (John Wood, kairėje žemai).

kraipymai?) autorius, Tom Stoppard, Amerikoje jau gerai žinomas. Ypač didelio pasisekimo čia turėjo jo vaidinimas „Rosencrantz and Guildenstern“, kuriame jis pavaizdavo Hamleto istoriją pro poros antraeilių veikėjų akinius, nustumdamas pagrindinius veikėjus antrinėm plotmėm. Kok-sai nusivylimas, sužinojus, kad Travesties premjera įvyks porą dienų po išvykimo į namus, New Yorką (namus?). Ir koks džiaugsmas, išspraudus į „bandomąjį“ spektaklį dar prieš premjerą!

Programoje aprašoma, kaip Stoppard'ui atėjusi farsu idėja. Jis skaitęs apie Zuerichą 1917-aisiais metais, kur Leninas laukė revoliucijos, James Joyce'as rašė savo revoliucinį romaną Ulyses, ir dadaizmo tėvas Tristan Tzara ruošėsi išsproginti menus. O kad taip suvedus juos! (Skaityto-

ją perveria pavydas — kodėl mano apie tai nepagalvota!) Istori-jos iškreipimas? Nesąmonė. Jau Aristotelis buvo teisingai pastebėjęs, kad poezija esanti svarbesnė už istoriją, nes poezija galinti vaizduoti ne tik tai, kas įvyko, bet ir, kas galėjo įvykti.

Farsu veiksmas prasideda bibliotekoje. Ir jei kuris žiūrovas tikėjosi „bibliotekinio“ vaidinimo, kuriame veikėjai diskutuoja idėjas, jis bematant išsižioja, netikėdamas. — Mano tikslas yra su-tuokti idėjinę dramą su farsu — paskelbia Stoppardas ir ima vykdyti savo planą, šaudydamas teatrinis fejerverkus ir versdamas idėjas, veikėjus ir žiūrovus ant galvų. Veikėjai pasirodo kaip „tikrovinės“ asmenybės ir kaip karikatūriniai fantomai: Joyce'as šoka atrišką „džigą“ ir kalba eilėmis, Tzara prabyla kaip kaba-retinis rumunas, Leninas ima burbuliuoti kaip vodevilinis ru-sas. Tuo komplikacijos dar nesi-baigia. Farsu vyriausiasis veikėjas yra anglų konsulas Zueriche, ku-ris prisimena įvykius jau seniai jiems praėjus, ir jo atmintis la-bai šluba. Taip iškreipti įvykiai dar labiau išsikreipia. Komplikacijų pabaiga? Anaiptol! Stoppard'o farsas susilieja su garsiąja Os-car Wilde'o komedija „The Im-portance of Being Ernest“ (Šio pavadinimo su jo trilypiu žodžių žaidimu net ir nemėginasi iš-versti). Ir taip farsas virsta nesi-baigiančiu kaleidoskopiniu blyk-sėjimu.

Jau grįžus į JAV-es, teko skaityti New York Times dramos kri-tiko Clive Barnes'o išpūdžius apie Stoppardo iškraipymus. Pa-sak jo, „autorius pagrindinis tikslas buvo parodyti, kad menas esąs revoliucinis vyksmas... ir jis pasiekęs dramatinės burti-ninkystės... It works!“ Mano paties išpūdžiai sudėtingesni. Taip, Stoppard'as gražiai žaidžia žo-džiais ir teatrinėmis konvencijomis. Jo farsas burbuliuoja ener-gija. Bet, atrodo, kad antrasai santuokos partneris, „idėjinis vai-dinimas“, pabėgo nuo altoriaus. Didžiulės galimybės glūdinčios meno ir revoliucijos sugretinime praslysta pro autorius pirštus. Geriausiai jam sekasi su Joyce'o ir Tzaros karikatūromis, bet su Leninu jis nežino, ką daryti, ir antrajame veiksmo paprasčiausiai supasuoja, duodamas Krupskajai skaityti ištraukas iš Lenino laiškų ir savo atsiminimų. Idėjos te-lieka paviršutiniškai paliestos. Stoppard'as primena gabų šel-mišką gimnazistą, naktį išbro-vusį į muziejų ir sukeitusį pa-veikslus bei pripašiusį statuloms ūsus. Vaizdas didžiai juokingas, (Nukelta į 6 psl.)

PO ŽYDRIAI MĖLYNU DANGUM

SESUO
ONA MIKAILAITE

KIPARISAI

Van Gogh'o kiparisai —
grabnyčios,
kelrodžiai,
stulpai ir vėliavos,
plazdančios be vėjo.

Van Gogh'o kiparisai —
paminklai,
liudininkai
ir užtarėjai
prieš pono Dievo sostą.

Ir kiparistus angelai priskaito
prie gerų darbų...

Vincent van Gogh (olandas, 1853-1890) Kelias su kiparisais

AKIMIRKAI

Debesų žaidimą
ežerėlio bangomis stebiu —
aš, rojaus netekęs,
rojų sugražintąs,
vaikas...

APOKALIPSE

Rudens apokalipsė
blogo nežada.

Ir vėl —
liepsnos,
viesulai,
trenksmai
pranašauja baltosios manos tylą.

Ir ruduo turi savo nekalumą.
Kuo kaltos raudinės vargano rudens,
to tyruose šaukiančiojo pranašo,
sausais lapais apsijuosusio?...

Ir vėl —
jis šaukia,
aimanuoja,
graso:
taisykit, vai taisykite kelius!

FLEITOS

Fleitos —
ne giminaitės maniems dūsavimams.

Fleitos —
pro uždarus rojaus vartus
netyčia prasiveržiančių
mašųjų angelų balsai...

DRAUGYSTĖ

Ne džiugsmas
šioj žemėj suburia žmones,
o skausmas.
Ir tai — skausmas, ragautas
iš atskirų taurių.

Kas turi ausis, tesiklauso,
o kas akis —
tenegaili ašarų.

PRALEISTA PROGA

Kokia puiki proga numirti!
Po žydriai mėlynu dangum,
kokia puiki proga
suglaust šlapius sparnus.

Kaip tobula ši valanda,
auksu ir krauju išpuošta.
Kad tik galėčiau pasirinkt
joje numirt —

ana — ant to raudono lapo,
apdžiūvusiais kraštais...

ZIEMOS PRADŽIA

Tai buvo ženklas
laiko ir valandos —
žiemos pradžios,
kai pirmutinė snagė
užgniaužė žvakės liepsną
ir užpūtė rudens akis.

Ir atleisk mums mūsų kaltes

(1905-tieji Pagramanty)

Improvizacija pagal P. Cvirkos „Meisterį ir sūnus“

lcchokas Meras

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)
Prasiveria stiklinis karietos langelis, paukštos lazdos galas išlenda ir baksteli į didžiulę špokinyčią.
— Tai va, to, kur sūnus razbaininkas... buvusio dievdirbio... vaša visokablagarodija!
Lazda lyg gyva karieton įsmunka.
— Zemė atimt! Vyriausią sūnų į rekrūtus! — atsklinda iš karietos gilumos.
— Klausau! Slušajus, vaša visokablagarodija!
Sudunda kanopos, sucypia karietos lin-gės.

Dulkių debesys ant vingiuoto kelio belie-ka.
Klupdamas, sprangias kelio dulkes ryda-mas bėga Deveika.
Bėga Deveika namo. Link žiburio bėga. Špokinyčios langelis jam iš tolo tamsoje švyti.
Bėga uždusęs, aitriomis dulkėmis spring-damas bėga Deveika.
Kiemas kaip aitvaras įlekia.
Bet tamsu špokinyčioje.
Tamsu.

Ir aplinkui — tamsa.
— Eretikas... — bambteli.
— Gamta! — keldamasis toliau sampro-tauja Krizas. — Sliškai, musės, va, plašta-kėlė, mes...
— Šiame dalyke ne kūmas ašei tau, Kri-zuti. Su Adomu galėsi rokuotis, mazgelius tuos narplioti... Abu mokyti, abu gudrūs, abu lotyniškai skaitot...
Jau nebetoli ir eigulio Adomo sodyba, miško pievelėje nutūpusi.
Bet Krizo žingsnis lėtas, kupra jį prie žė-mės spaudžia.
Kūprina jis siauru miško takeliu.
Užbėga jam už akių meisteris ir, pasi-stiebes, išsipūtęs, pamėgdžiodamas milžiną, Adomą ir jo bosą, einantį iš pačios pilvo gi-lumos, pradeda:
— Nu, atskalūne! Tai kaip? Yra rėdytojas svieto, viską regintis, viską galintis?
Naštos prislėgtas Krizas kilsteli smakrą, šypteli.
— Nėra, Adomuk, kito manarko, kaip tik pinigais... — iš pažemės atsiliepia kriau-čius.
— Oi, negudravok, kriaučiau, šiandien aš tave suriesiu! — nenusileidžia meisteris — Adomas.
— Na, gerai! — kerta Krizas, — jeigu visur tokia tvarka ir nesugriaujamam svieto

surėdymo gerumas, tai gal pasakysi, Ado-muk: o gyvatė reikalinga? O pikti žvėrys, a?
— Kas jo sutverta, leista, nieko nepri-dėsi ir neatimsi. Nieko nepersodinsi Viešpa-ties sode. Juk pasakyta: be jo valios.
— Ale palauk, palauk! Tė tavo rokunda — visur parėdka? Ir tyronys nuo Dievo? Pagal tavo tikėjimą išėina, kad manarko valdžia iš dangaus leista? Negalim prieš ją kelti rankos, a?
— Tfu... Atskalūne, nelisk! — pyksta Adomas — meisteris. — Po tavo skūra vel-nias tanciavoja! Aš tuoj tave...
Ir rokuotysi jie dar taip ilgai — Krizas už Krizą, meisteris už Adomą, bet nelaiku sutrukdoo juos.
Tuo metu duslus kanopų bildesys ir rete-žių žvangėjimas pasigrįsta.
Keliu nuo sodybos raiti kazokai varo su-kaustytą Adomą.
Krizas krusteli, lyg norėdamas iššokti priešais juos, bet meisteris griebia jį už skverno ir į krūmus įtraukia, o po to tem-pia jį atbulą pro nusvirusias eglių šakas ki-tan kraštą.
O čia ir Adomo sodyba — kaip ant del-no.
Pro atdarus langus, duris išmėtyti pata-lai, sudaužyti rakandai.

O sodely — išdraskyti aviliai.
Zvimbia bitės aplink ištaškytus korius.
Zvimbia bitės aplink sudraskytus, sutryp-tus ir medumi išteptus kelis laikraščius ir elementorių, besivoliojančius prie tuščio avi-lio — prie avilio be bičių ir be korių.
Sutemsta, pajuosta visa aplinkui.
Prie to avilio — ne bitėms ir ne koriams — ir traukė Krizas su Deveika, šviežiais laikraščiais ir knygomis ratuoti.
Sutemsta akyse, pajuosta visa aplinkui, kaip rūsy.
Nes ir vėl savo kiemo rūsy Deveika.
Meisteris užsimoja ir trenkia antausį Jo-nui.
Smūgio pargriautas Jonas lėtai keliasi, rinkdamas nuo žemės pabirusius šovinius, kiša juos atgal į šovinė.
Tokia pat pilna šovininė nukarusi iš sky-lės rūsio sienoje.
Ant žemės stovi krepšys, jau apypilnis, — ginklų ir šovinių prigrūstas.
— Sakiau... — springsta žodžiais meis-teris, akis nuo tų ginklų slėpdamas. — Sa-kiau, kad... ruskės tos į mano namus neve-džiotum... Su tais zababonais priedo...
Jonas atsikelia, sukiša į krepšį pripildy-tą šovinė, patrina skruostą, šypteli:
(Nukelta į 4 psl.)

Sv. Jurgis Lietuvių liaudies skulptūra iš Švėkšnos apylinkių

ATLEISK MUMS KALTES

(Atkelta iš 3 pusl.)

— Smagią ranką, tėtukai, turi...
 — Nežvenk, drigante!
 — O kaip tėvukas jaunystėj darei? Pats gyreisi, kad per naktį Grodno guberniją...
 Žodžio nebaigęs, išsisuka nuo pakilusios tėvo rankos Jonas, griebia krepšį, išvelka jį laukan.
 Įkelia krepšį į bričką, kurioje Nadiežda jo laukia.
 Soka Jonas į bričką, sugriebia vadžias, pliaukšteli jomis.
 — Nooo!
 Ir nušoliuoja.
 Vienas lieka meisteris savo rūsy.
 — Kur, džiakone, ar mišų laikyti? — bejėgiškai bamba sau po nosim Deveika, skubėdamas iš rūsio, lyg bandydamas Joną vytis.
 Užkliūva skubėdamas už kažko, koja paspiria.
 Cvangtelį besivoliojanti atrupėjusi kaukolė, pasirita ir atsitrunkia į medinę, kareivišką Simo skrynute, kuri guli pravira, ant šono pasvirusi, lyg prasižiojusi nebyli burna.
 Sėdi meisteris kojas nuo lovos nuleidęs, ką tik iš rūsio kaip permuštas šuo parsivilkęs.
 Ir guodžiasi.
 Žėri tamsoje pypkute.
 — Pradedi jau, — krunksi už nugaros senutė. — Prišnekėjo Kryzius.
 — Kryzius! Irgi pasakė! Griežle, dantų neturi ir vis kandžiojies. Sakiau, kaip yr. Visas Pono Jėzuso moleslas surašytas knygoje, o tu nežinai. Kodėl kunigai iš knygos skaito ir gieda? Dėl to, kad knygą Dievo sūnus ir apaštalai parašė... Rožančiūmi melsdamasis nebūsi išganytas. Rojuje visi iš knygų giedos, o knygos bus pravoslaviškos. Kas neperskaitys — Dievo nematys.
 — Ak, viešpatie, tai melnyčia!
 — Antikristas ims davatkas, anos daugiausia nedorybės pasėjo. Paklaustum Adomą, jis tau pasakytų... tik kad nebėr Adomo... — meisteris įkelia lovon kojas, padą į padą patrynęs, ir nei iš šio, nei iš to, save pralinksminti norėdamas ar ką, priduria: — O bobą Dievas zavovai sutvėrė... che, che...
 Sujahdinta bobutė vėl klaupiasi lovoje ir bučiuoja Dievo motinos paveikslą.
 — Nebijok... — pasigailėjęs ramina jis senė, — meisterio pačią šventas Petras įleis. Pažins iš karpos ant nosies. "A, meisterie-nė! — sakys, — kumaher!"
 Bet senė tebeklūpo lovoje, šnairuodama į meisterį.
 O Jonas su Nadiežda darda bričkėlėje susiglaudę, krepšius šieno ir šiaudų gniūžtėmis apmetę.
 Sėdi susiglaudę, tarytum ant minkštos pasėstės vestuviniame vežime.
 Trinki ratai, užšokdami ant nelygaus ke-liuko akmenų ir grumstų.

Trinki, krato, bet tiems vis tiek minkšta. Darda tas pats vežimukas dieną. Darda šimtai vežimų į kermošiu.

Sudunda, sujuda visi septyni keliai, visi šunkeliai, vedą į Pagramantį. Jei nuo Briedžio kalno pažvelgt — matysi tartum skruzdėlių pulkus, knibždančius, velkančius savo takais į didįjį skruzdėlyną spalvingus šapus — raitus, pėsčius, važiuotus.

Ūžia miestely margasis šipšynas: stumdosi, lenkia vieni kitus, rėkia savo prekes, siūlo, derasi, būriuojasi, plaukia vilnįjasi.

Čia ir karvių, kiaulių, žasų, vištų, ančių, sparnuotų, plikų, plaukuotų, ir kiekvienas gyvis, papešamas, pagrabinėjamas, kaip įmanydamas rėkia, karkina.

Lenda rankos į atraitotus maišus, burnos kramto — ar miltingi grūdai, ar sultingi, gal sudygę.

Derasi, lygsta, ima viens kitam už pe-ties, kratosi rankomis, nesuskalbėję atsi-traukia, vėl grįžta.

Kišenvagiai švaistosi apie smukles, alines, kur amatininkai daro mainus, muša lažybas, užgeria magaryčias, čia pat ant stalo žvangindami rublius, paselėtais pirštais at-skaitydami dešimtines.

Nepajunta žmogus, kaip jam švarką iš-verčia, kelnes naujaip sukerpa ir kišenės su savim nusineša.

Treška Pranciškaus atleidai kaip sausos eglinės malkos. Beisė jaunuomenė rauna sa-vo gausumu piliorius, laužia susigrūdusi viškas.

— Na, tai ką? Bus?
 — Sak...
 — "Linksminkis, dangau!"

Nuo viškų į visas puses krinta lapeliai. Meisteriui, kuris stovi prie švento Juoza-altoriaus, ant paties delno nutupia lape-lis.

Užmeta jis akį. Apsidairo. Dabar jau pusbalsiu skaito: "Teprasmena caro valdžia! Tegyvuoja Vilniaus seimas!"

— Daugiau paduokit! — kažkas rėkia. Krizas pasistiebęs prunkščia meisteriui į ausį.

— Žinai, broliuži, kas Lygumose darosi? Ir, nelaukdamas atsakymo, tęsia:
 — ... Braška — ūžia! Nebėr žemiečių, vaito... Patys žmonės... patys žmonės, ar gir-di?... Ot, vyrai, tai vyrai! — demokratų val-džią padarė. Užteka ir mums aušra! Iš Kut-kų seniai činaunykai išlėkė. Peterburge, ant karės laivų, maištas! Tuoj pradėsim ir mes...
 Ir ištempia jis meisterį iš bažnyčios.
 Ten gi, tuoj už šventoriaus, viršum gal-vų jūros, ant vežimo, pakyla akiniuotas juodbruvus vyras, iš apėdo ir išvaizdos — miestiškas.

(Bus daugiau)

Kai grafika yra plastiška ir dinamiška

Danguolės Stončiūtės paroda Čiurlionio galerijoje, Chicagoje

ALDONA ZAILSKAITĖ

Danguolė Stončiūtė, tik pereitą birželio mėnesį baigus meno studijas Mundelein kolegijoje, neskaitytą baigminės parodos, jau turi ir antrą parodą — pirmąją savo vienos darbų parodą Jauni-mo centro Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Kaip ir pridera, baigus aukštą-sias meno studijas, Danguolė valdė ne vieną kūrį, bet kelias grafikos technikas: jos darbų tarpe yra linoleumo raižiniai, ofor-tai, ofortai su "aquatint", ir tikri "aquatint". Dar dėl viso įdomu-mo yra ir keramikos darbų: paukštis, žvakidė, asotis ir vaza.

Jos darbai yra įvairūs ne tik technika, bet ir stiliumi — čia matyti panašumo į Sodeikienės modalines figūras ("Rūko pas-laptys"), į Augiaus kaimiško gy-venimo motyvus ("Tėviškė"), į Krasausko baltas, plunksnines li-nijas, režiančias juoda fona ("Rugpiūčio diena").

Sustokime trumpam prie "Rugpiūčio dienos". Iš tiesų, tai gal tik užuomina Krasausko, nes šio lino raižinio nuotaiką sudaro ne plunksnines linijos, o ypatingai jautriai išdėstyti balti plotai, tarp kurių tos linijos šmėkščioja lengvai, lyg stygos tarp ledo uo-lų. Danguolė čia nekopijavo, o grynai asmeniškai pergyveno momentą, panašų į tą, kurį Kra-sauskas buvo pasirinkęs visai ei-lei savo kūriniui.

Panašiai įvyko ir su modalinės kompozicijos motyvu, kuris pasi-kartoja jau keliuose D. Stončiū-tės darbuose. Ji visai kitaip negu Sodeikienė tą formą vartoja — jos darbuose šis motyvas niekuo-met nėra paveikslu kompozicijos pagrindu, o visuomet yra varto-jamas, tik pačiam siužetui jo rei-ka-laujant.

"Mintys", tur būt, yra stip-riausias šio motyvo pavyzdys. Galvos kiaušas, pilnas minčių, tiesiog reikalauja tokios išraiškos, jeigu žiūrime į pasaulį taip tiesiai, kaip Danguolė Stončiūtė. "Mintys" yra ofortas, kuris yra ypatingai "spalvingas". "Spal-vos" išgaunamos "aquatint" bū-du, kuris įgalina dailininką net keliolika laipsnių tamsumo su-teikti didesniems oforto plotams. Ši technika pasiekia savo rezul-tatą ne vario raižymu, bet rūgš-tim išdant taškučius. "Sumigu-si žemė" yra net toks "spalvin-gas" aquatint pavyzdys, kuris be-veik primena monochromatinę tapybą.

Kiti kūriniai, kuriuose vartota "aquatint" oforto technika, yra serija "Prie jūros". Šiai grupei padarytos trys plokštelės, ir iš jų išvystytos septynios variacijos. Variacijose apatiniai sluoksniai i-plaukia į viršų, retėja, kitur kiti sluoksniai tamsėja, šviesėja — gaunasi lyg judesio mirgulavi-mas, šviesos ir tamsos mainyma-sis. Šioje serijoje, kaip ir kituose D. Stončiūtės darbuose, aiškiai matyti ne tik dėmesys detalėms, bet ir nuodugnus išstudijavimas kiekvienos kompozicijos ne tik formų išdėstymu ar linijų atžvil-giu, bet ir šviesos, ir tamsos, ir daugelio ritmo permainų atžvil-giu. Trumpai pasakius, anot dail. Aleksos, jos darbuose matyti bi-tės darbštumas.

Zaismas sluoksniais yra tik vie-na variacija Danguolės kūrybą dominuojančio reiškinio: kom-pozicijos yra beveik išimtinai stačiakampės (ne trikampinės). Tur būt, nuo to ir priklauso jos paveiksluose dvelkiantis "solidu-mas". Jos kompozicijos plačiai ir drąsiai užima rėmų joms skirtą

vieta — nėra tuščių, neišnau-dotų plotų. Stipriausias to pavyz-dys būtų "Kompozicijos I, II ir III".

"Kompozicijoje I" jaučiama daugiausia dinamikos iš visų tri-jų. Joje lyg šonu padžiauti tink-lai, ir tos įžambios tinklo linijos sukelia dinamikos įspūdį. Čia ta-čiau, ta nuotaika yra atsveriamą horizontalių sluoksnų: aukš-čiausias — jūros pakrantė su kal-nais, toliau — didžiulės džiū-s-tančių tinklų kilpos, žemiau — laiveliai jūroje lyg žuvelės.

"Kompozicija II" (programos viršelio iliustracija) jau žaidžia nebe horizontaliais sluoksniais, bet stačiakampiais rėmais, įstatai vieni į kitus, kurių gelmėj pa-jūris su kalnu — gal vaizdas to-limosios žemės iš laivelio? Šiame užmnyne kiekvieno rėmo kraš-tas kitoks: tai paimtas iš jūros, akmenų, ar marių augalų. Gilė-jančių rėmų motyvas galėtų būti pernelyg statiškas, kietas, bet čia Danguolė Stončiūtė įjungia plas-tišką augalų pynės bangą ir rė-muose liūliuoja marios.

"Kompozicija III" jūros tema-tika, tur būt, teišlaiko tik mano vaizduotėje: tai tinklas, kuriame apvaliai suspaustas jūros lobis — žuvis, augalai ir vandenys — nors daug kam, kaip ir man, pir-mu įspūdžiu, greičiau vaizduosis ropė. Lyg žemės skerpiūvis — po žeme apskrita, prinokusi ropė; virš žemės, lapukai, siekia sau-

D. Stončiūtė Kompozicija II Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje

lės... Kaip ten bebūtų, ši kom-pozicija sujungia modalinės figū-ros motyvą ("ropė") su sluok-s-nių motyvu.

Iškydus į nefantazinių darbų fantazijas, gera proga pažvelgti į Danguolės lietuviškų pasakų, padavimų bei tautosakos ilius-tracijas: jose matyti du stiliai — vienas, primenantis Pauliaus Augiaus vėlyvesnę grafiką (nors gerokai lengvesnio stiliaus), ir antras, lengvų kreivių, besibaigiančių taškais. Litografijos "Raganos rasas renka" ir "Sėjimo burtai" — antro stiliaus pavyz-džiai. Raganos grakščios, pana-šesnės į laumes — tur būt, nes Joninių rytas. O sėjimo burtas toks: grįžus ūkininkui po pirmos pavasario dienos laukų darbo,

šeimininkė jį aplieja vandeniu, kad nestokotų vasarą lietaus. Li-tografija žaisminga, tiesiog nu-sišypsoi verčiantį.

Pirmojo stiliaus pavyzdžiai tai "Tėviškė" (lietuviško kiemo idi-lė) ir "Sokėjos". Sokėjos gal ne tiek Augiaus, kiek Gauguino for-momis ar egzotika dvelkia. Šiame linoleumo raižiny šokėjos beveik susilieja į vieną šokių ritmą, net ir augalas pašonėj įsijungia į choreografiją.

Stiliumi, iš daugumos dabar išstatytų darbų, labiau išsiskiria "Kompozicija" (rašalo pieši-nys), kuris stipriais, juodais mos-tais skaptuoja baltą lapo plotą, lyg jis būtų trimatė erdvė.

"Vasara" (litografija) išsiskiria iš kitų D. Stončiūtės darbų tuo, kad jame daug smailių kām-pų; uostan suplaukę būrlaiviai tiesiog prašosi plačiai interjeru projektuose vartojamo Bernard Buffet stiliaus.

Viso Danguolė Stončiūtė šioje parodoje išstatė 40 darbų. Juo-se pilna jaunatviško entuziaz-mo įvairiems bandymams, ieš-kojimams; bet net jau dabar jos darbai rodo išsamų estetinių problemų sprendimo būdą, atvi-rumą naujoms galimybėms ir nepailstantį kruopštumą. Kuri stilių Danguolė pasirinko ir įkū-nys aukščiausiam laipsny, pasakys tik laikas... o gal ji ir visai naują atras?

Mūsų dailininkės Danguolės Stončiūtės parodos atidaryme, Čiurlionio gale-rijoje, Chicagoje, rugsėjo 20 d. Iš kairės į dešinę: V. Balukienė, Z. Sodeikienė, M. Stankūnienė, G. Zumbakienė, A. Sutkuvienė, D. Stončiūtė, M. Ambrozai-tienė, N. Baniene, R. Jautokaitė ir B. Bulotaitė.

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIGIAI, TAS NEZIŪRI Į ŠVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks Jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant pa-prastų knygučių, ir iki 7.5% ant certi-fikatų.

Šį metų Chicago Taupymo bendrovė švenčia Aukštinį Jubi-lėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

HAPPY BIRTHDAY

WE ARE NOW 52 YEARS OLD

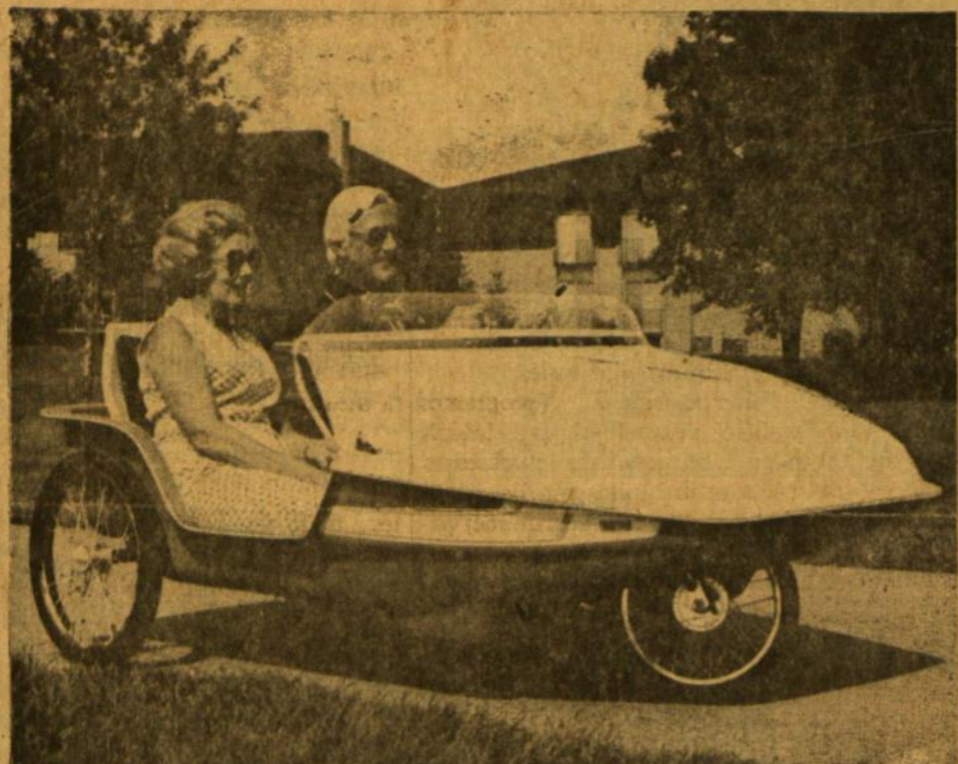

MES SVĖSIMĖ, BET JOS GAUSITE DOVANAS UŽ TAI, KAD PERLEIDOTE SANTAUPAS MUMS.

ŠV. ANTONO TAUPYMO BENDROVE SIŪLO GRAŽIAS DOVANAŠ IR DAR PRIDEDA DIDŽIAUSIUS NUOSIMĖIUS. NĖRA YPATINGŲ REIKALAVIMŲ. ATVYKITE PAS MUS, UŽVESKITE SASKAITĄ AR PRIDEKITE REIKALINGĄ SUMĄ SANTAUPŲ. PASIRIN-

KITE DOVANĄ IR PARSINEŠKITE Į NAMUS. BUS BE MOKESČIO AR SU PASKIRTA YPATINGAI MAŽA KAINA.

TAUPLYKITE ŠV. ANTONO TAUPYMO BENDROVEJE IR DIDŽIUOKITĖS, NUO 1922 METŲ MES PAGELBSTIME VAKARINĖS APYLINKĖS ŽMONĖMS PIRKTI NUOSAVYBES IR TAPTI FINANSIŠKAI SAVISTOVIAIS. LEISKITE MUMS PATARNAUTI JUMS.

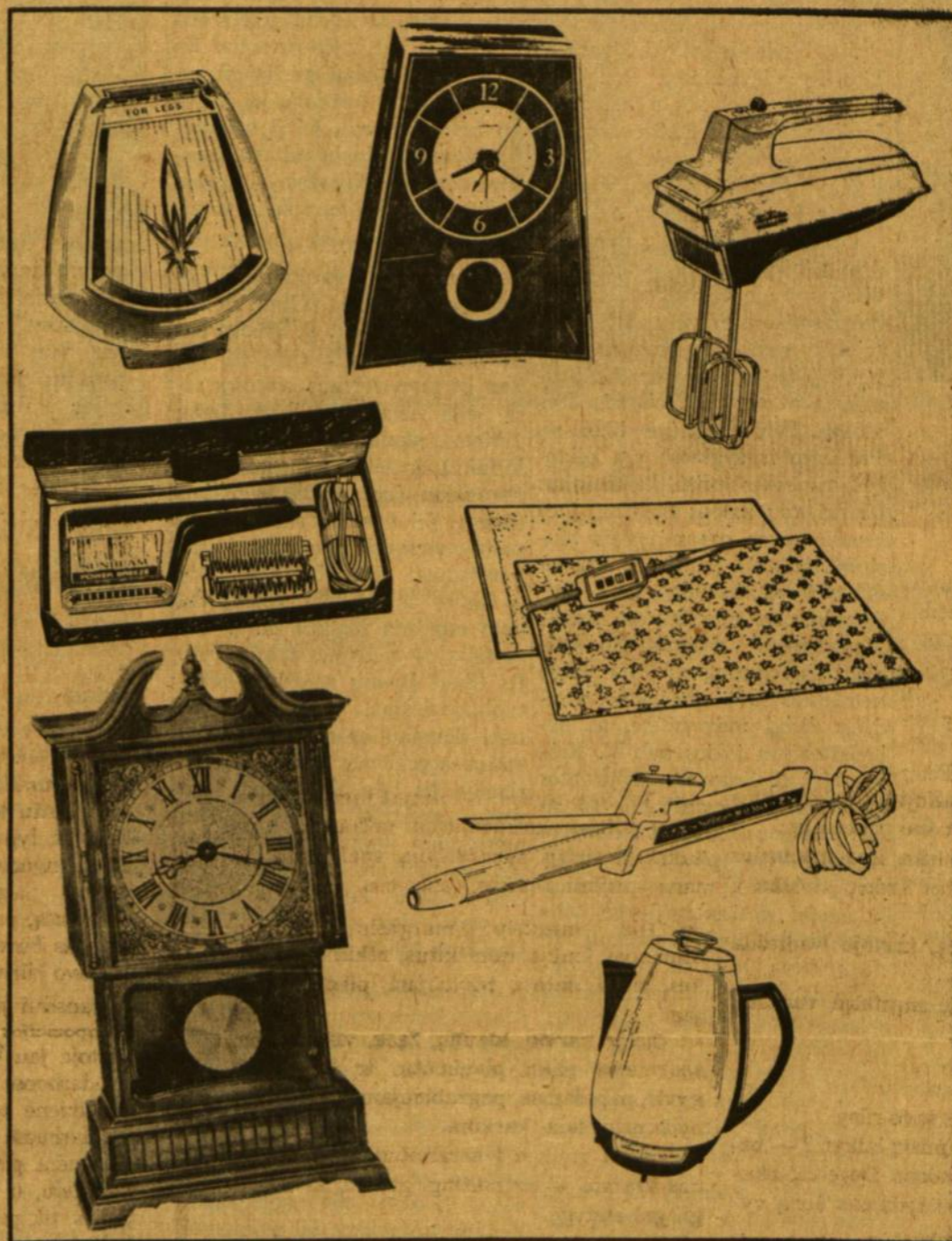
FREE DOOR PRIZE!

WIN A PEOPLE POWERED VEHICLE

An easy entry and exit, plus PPV's high-stability three-point stance lets you ride anywhere confidently. Maximum comfort bucket seats give full back support. Drive to a nearby market, visit a friend or ride for fun and exercise. Enjoy getting there either together or by yourself, safely and securely in the very finest, adult pedal powered vehicle.

WE INVITE ONE AND ALL TO COME IN, GET ACQUAINTED WITH OUR PLACE OF BUSINESS, AND REGISTER FOR THIS DOOR PRIZE.

Drawing October 31, 1974 - Winner need not be present.

PASIRINKITE GRAŽIĄ DOVANĄ!

Be mokesčio už santaupas ar už ypatingai žemą kainą Šv. Antono taupymo b-vėje.

DEPOSIT THIS AMOUNT:	\$500 to \$999	\$1000 to \$4,999	5,000 or more
Kromex Server With Trays	FREE		
Sunbeam Glade Clock	\$5.50	FREE	FREE
Lady Sunbeam "Twin Head" Electric Shaver	\$5.50	FREE	FREE
Sunbeam Deluxe Heating Pad	\$5.50	FREE	FREE
Sunbeam 12-cup Automatic Percolator	\$11.00	\$7.50	FREE
Sunbeam "Mist-Stick" Electric Curler-Styler	\$11.00	\$7.50	FREE
Sunbeam 5-speed Mixmaster' Hand Mixer	\$11.00	\$7.50	FREE
Sunbeam Vermont Occasional Clock	\$11.00	\$7.50	FREE
Sunbeam Power Breeze Men's dryer and styler	\$11.00	\$7.50	FREE

Offer good until October 31, 1974

SAVING CERTIFICATES*

\$1,000 OR MORE

Term	Annual Interest Rate	First Year's Earnings on \$1,000 When Earnings are Left to Compound
4 Years	7½%	\$79.00
2½ Years	6¾%	\$70.83
1 Year	6½%	\$68.11

* The law requires a substantial interest penalty for early withdrawal of certificate savings. The offering of any certificate account may be withdrawn at any time without notice.

PASSBOOK SAVINGS

PAID UP PASSBOOK \$100.00 Minimum No minimum term	5¼%	\$53.90
CONVENIENCE PASSBOOK \$10.00 Minimum No minimum term	5%	\$51.26

Interest on Passbook Savings earn from day-in to day-out, compounded daily and paid quarterly. Interest on Savings Certificates are payable monthly, quarterly, semi-annually or annually.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASS'N.

1447 South 49th Court

CICERO, ILLINOIS 60650

TELEPHONES:

SUBURBS: 656-6330

CITY: 242-4395

HOURS:

MONDAY 9 TO 8; SATURDAY 9 TO 1
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 TO 5
WEDNESDAY CLOSED ALL DAY

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Balys Sruoga ir kalbininkai

Siemet pasirodžiusiam stambiam rinkinyje Balys Sruoga mūsų atsiminimuose pirmoje vietoje norima mušviesi B. Sruogos asmenį, ne jo kūrybą, ir todėl čia rašo gana įvairūs žmonės: rašytojai, poetai, teatralai, žurnalistai, teisininkai ir kt. Tarp kito čia prisimenamas B. Sruoga ir ryšium su lietuvių kalba: P. Jonikas rašo apie B. Sruogos santykius su kalbininkais, o aš paliečiu vaidybinės kalbos tvarkymą ir jo raštų kalbos taisyklą.

Netolimoje praeityje mūsų rašytojų ir kalbininkų santykiai ne visados yra buvę vienodi. Pirmame nepriklausomybės dešimtmetyje tie santykiai buvo gerokai įtempti, ir ši įtampa kartais pasireiškėdavo net karštokomis formomis. Pvz. V. Krėvė 1926 m. Praduose ir žygiuose yra piktai pasisakęs prieš kalbininkus už rašytojų kalbos taisyklą, juos išvadindamas pagarsėjusiais blusininkais; taip pat ir B. Sruoga dėl to buvo susirūgęs su J. Balčikoniu. Bet nuo antrojo nepriklausomybės dešimtmečio pradžios šios grumtynės jau buvo netekusios savo smarkumo. Pradėjęs dirbti universitete, aš nebepasidėjau jokios tiek V. Krėvės, tiek B. Sruogos neapykantos kalbininkams; priešingai, aš su jais pradėjau kaskart vis daugiau sutarti. Visų pirma jie abudu prašydavo mane peržiūrėti jų naujai pasirodanti ar tolimais leidimais leidžiamų kūrinių kalbą, ir aš tai mielai darėdavau, o juodu beveik visados sutikdavau su mano patarimais. B. Sruoga, rūpindamasis savo raštų kalbos gerumu, ypač dar buvo susirūpinęs vaidybinės kalbos tobulumu, ir čia man teko jam nemaža talkininkauti.

Visą šią atmainą B. Sruoga gana įdomiai ir objektyviai aprašo savo straipsnyje Rašytojas ir gramatika (Gimt. kalba, 1937, VII, 105-108). „Per penkio-šimties metų rašymo patirtį, nepalyginamą su mano patirtimi, aš patvirtinu, kad rašytojas turi būti kalbininkas, ir rašytojų būtyje. Apkito ir santykiavimo būdas, tiksliau pasakius, bendradarbiavimo metodas. Mūsų kalbos, pasakytume, kūrybinė organizacija per tą laiką nuėjo labai toli. Ir literatūrinė brolija savo raštų kalboje pasidarė, nepalyginamai, tauresnė, na, ir atsargesnė. Žinia, rašytojas nelygu rašytojui, kalbininkas nelygu kalbininkui. Vienoje ir kitoje pusėje būta tokių, prieš kuriuos su pagarba tekėtų galvą lenkti, bet būta ir tokių, kuriuos ir pragaran molio minti pasiūti būtų per mažą...“ Ir toliau: „Ir štai, net geresnieji mūsų rašytojai, geresnieji, kokius turime, stilistai, opiais literatūrinės kalbos dalykais eina tartis pas kalbininkus, o kalbininkai stilistikos reikalais tariasi su rašytojais. Čia vieni su kitais nepastebimai bendradarbiauja ir bendradarbiaudami lengvai susitaria. Todėl tad kiek keistokai stebina nūdien šen bei ten viešai nuaidis senoji rašytojo su kalbininkais kivičio atgarsis. Kas savo laikais turėjo prasmes, nūdien kartais atrodo esąs jau nebegirtinas nesupratiimas, tarytum rudens prieblandoje įsilinksmisiam pliečiui koks numirėlis iš grabo koją kaisiotų...“

Pačią rašytojų kūrybą jis šiaip aprašo: „Tegu rašytojas bus didelis kalbininkas, kalbininkas rašytojas. Kaip tas meistriskumas pasireiškia? Jis, pasiremdamas tradicija, kuria naujas kabines vertybes, - kuria visiems privalomas gramatikos ribose. Ko gali būti verta rašytojo kalba, atitinkanti nu-

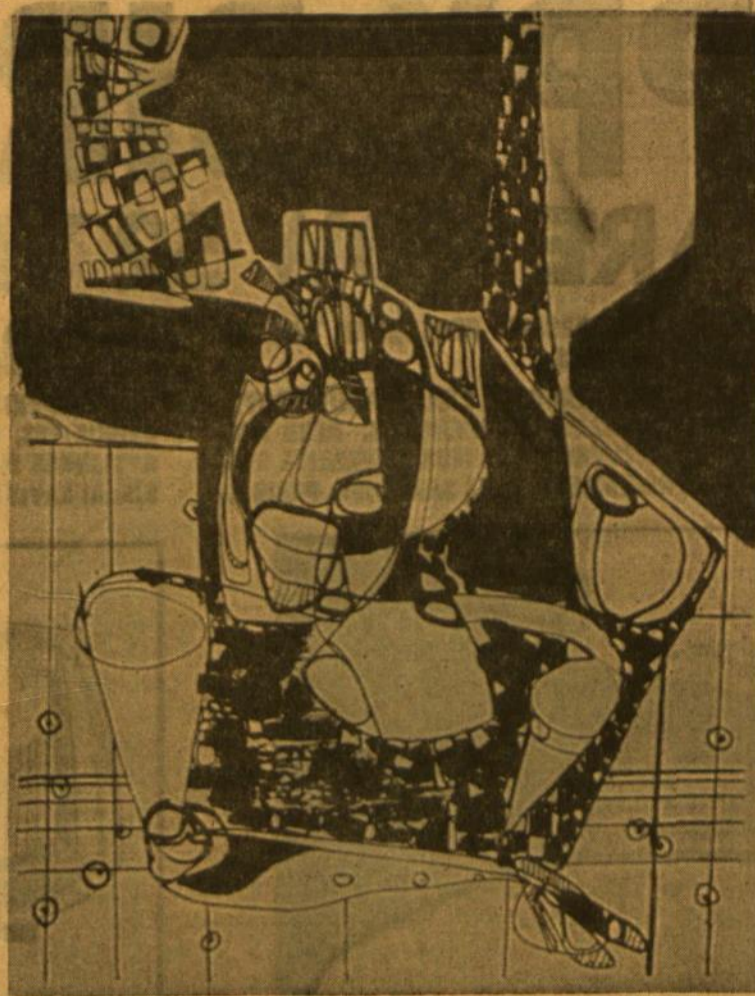
tradiciją? Rašytojui kalbinė tradicija, tariant gramatiką, yra pirminė būtiniausia premisa, nes tiksliai ji naujai sukuriama vertybė daro visiems priimtina, visiems savą - gyvą, suprantamą, atjaučiamą. Ko vertas gražus baštas, jei jis ant kojos nelenda? Ko verta kad ir labai gražiai skambanti poetinė formulė, jei ji lieka nesuprantama, jei ji neįaudina, nesukelia jokių minčių, jausmų, emocijų? Mūsų gražus daiktas, bet keliauninkai kartais baisiai jį keikia...“

Kitame savo straipsnyje, Lomonosovo šmėkla (Gimt. kalba, 1937, IX, 145-149) B. Sruoga bėra Don Kichoto vertėją už tai, kad jis savo vertime vartoja visą eilę slaviskų barbarizmų (svietas, stonas, paduškaitė, palociai...), ir dėl to jis rašo: „Būtu nuosakiau (nors taip pat klaidingai), jei vertėjas stengtųsi išpaugti renesanso prastuolių kalbą pavaizduoti lietuvių prastuolių to paties laikotarpio kalbą, čia nors centinės logikos būtų. Bet vertėjas ne nebando taip daryti. Jis tiksliai išpaugti prastuolius dusina, versdamas juos tarti daugiau ar mažiau naujoviškus specifinius mūsų barbarizmus. Jis taip darydamas tuo pačiu stengiasi senus ispanų prastuolius apgyvendinti Lietuvos provincijoje, kažkodėl vis arčiau sentikvės. Tuo pačiu norima ne versti, bet sulietuvinti blogiausia to žodžio prasme.“

Apie pačią vertimo kalbą B. Sruoga šiaip samprotauja: „Vertimo kalba vis tiek nėra originalo kalba. Vertimose — ir ispanų ir graikų, ir hotentotai, visi kalba lietuviškai. Pačioje vertimo kalboje nėra ir negali būti originalo kalbos aromato, — jis vertime visiškai net neįsiskaidomas. Vertėjo uždavinys ir priedermė visai kitokios prigimties. Jis turi vertimo kalboje duoti vaizdų ir vaizdinių, tolygių originalo kalbos vaizdams ir vaizdiniais, — turi duoti tolygių paveikslų.“ Taigi „vertėjui pirmiausia tenka rūpintis, kad vertimo kalba būtų taisyklinga, gera, graži, —kad iš pačios kalbos nieku būdu nebūtų matyti, jog tai yra vertimas; vertimo vaizdiniai ir vaizdai savo pobūdžiu, savo koloritu, savo pajėgumu turi atitikti originalo vaizdinius ir vaizdus; vertimo spalvos ir nuotaika turi atitikti originalo spalvas ir nuotaiką, pagrįstą vietinėmis bei laikinėmis (temporalinėmis) aplinkybėmis ir psichologinėmis situacijomis. Vertėjas neturi nė mažiausios teisės nutautinti originalo veikėjų, apgyvendinti juos savojoje šalyje, — jis turi tik savo kalbos priemonėmis „atkurti“ originalą, ar, kaip vokiečiai sako, umdichten.“ Ir todėl „vertėjo darbas yra rimtas ir didelis darbas, reikalaujantis didelių kvalifikacijų, kurias nedaugelis tesudaranta, kuriomis pasižymi dar mažesnis vertėjų skaičius. Vertėjui reikia daug takto, daug skonio, daug žinių ir didelio kūrybinio sugebėjimo. Galimas daiktas, todėl gerų vertėjų taip mažai ir teturime.“

Čia tyčiomis leidau B. Sruogai plačiau savais žodžiais pasakyti savo mintis, su kuriomis, manau, sutiks kiekvienas numaningantis kalbininkas. Kūrybinė rašytojų kalba iš tikrųjų visai nesiskirta su bendrinės kalbos vartosenos reikalavimais, su jos tradicijomis, —tik visa tai turi būti mokama, kūrybiškai sujungta.

P.S.

Danguolė Stonciūtė. Litografija (1973). Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Čicagoje

Iš Lituanistikos instituto veiklos

Nauji LI nariai

Instituto tarybos posėdyje birželio m. 9 d. Philadelphijoje išrinkti tikraisiais Instituto nariais:

Literatūros skyriui — dr. Deilija J. Valiukėnaitė, Bridgewater State College, Mass., asst. prof.

Menotyros sk. — Romas Višulius, Temple univ. Tyler meno mokyklos prof.

Filosofijos sk. — kun. dr. Andrius Baltinis, Čicago; kun. dr. Valdemaras M. Cukuras, Anniunurst Coll., Conn.; prof. dr. Vytautas Domielis, Newcastle univ. prof., Australija; kun. dr. Pranas Gaida - Gaidamavičius, Toronto; dr. Juozas Girnūšas, Bostonas; kun. dr. Feliksas Jucevičius, Montreal; kun. dr. Algirdas Jurėnas, Univ. of Maine, Augusta, prof.; dr. Antanas M. Jėina, Munster, Vokietija; dr. Algis Mickūnas, Ohio univ., Athens, asso. prof.; dr. Ignas Keith, Skrupskelis, Univ. of South Carolina, Columbia, asso. prof.; dr. Vincas Vyčinas, Comox, B. C. Kanada.

Psichologijos - pedagogikos skyriaus branduolin — dr. Vytautas Černius, Temple univ. asso. prof. Philadelphia; Ginutis M. A. Procuta, Univ. of Ottawa asst. prof.; dr. Agota Šidlauskaitė, Univ. of Ottawa prof.; dr. Ina Užgiriene, Clark univ. prof., Worcester, Mass.

Kalbos sk. — nare talkininkė išrinkta Genovaitė Buja - Birūnienė, McGill univ. daktarė, Montreal.

Korespondenciniu balsavimu LI taryba išrinko narius talkininkais: Bibliografijos sk. — Kazis Baltramaitis, Čicago, ir dr. Leonardą J. Simūtį. Čicago State univ. prof. (Balsus skaičiavo liepos m. 24 d. komisija: St. Goštautas, Ant. Mažiulis ir J. Gimbutas).

LI skyrių vedėjų rinkimai

Bibliografijos sk. vedėju perrinktas Jonas Dainauskas vasario m. 4 dieną. Literatūros sk. vedėju išrinktas dr. Bronius Vaškėlis vasario m. 22 dieną. Rinkimai atlikti laisvais.

Šį rudenį numatomi Menotyros ir Filosofijos skyrių vedėjų rinkimai.

Dabar L. I. turi devynis skyrius su 103 tikraisiais nariais ir 5 nariais talkininkais.

Metinis LI tarybos posėdis

Posėdis įvyko Philadelphijoje 1974 m. birželio m. 8 - 9 d. dr. J. Puzino namuose. Dalyvavo 11 tarybos narių (neatvyko vienas),

ir du buvę tarybos nariai. Posėdžio protokolo santrauka pasiūsta posėdžio dalyviams.

Taryba suplanavo V-ji LI suvažiavimą 1975 m. Skyrių vedėjų pranešimuose išdiskutuota J. Dainausko pateikta P. Gaučio parengtos lietuvių išievių bibliografijos 1970 - 1973 m. leidinio turinys; J. Puzinas paimformavo apie Lietuvos istorijos atskirų laikotarpių monografijų leidimą (kartu su LKMA ir L. Fondu); L. Dambriūnas pranešė, kad tariamasi su autoriais paruošti veikalą apie lietuvių kalbą anglų k.; B. Vaškėlis informavo apie Literatūros skyriaus rengiamą lietuvių literatūros istoriją anglų k.; A. Tamošaitis išskėlė reikalą susiburti Kanadoje gyvenantiems LI nariams (jų yra 14). Priimtas statutų k-jos pirm. A. Platerio parengtas susirinkimų tvarkos reglaminas, panaudojus JAV LB naudojamas taisyklės. Išrinkta 18 naujų LI narių.

LI suvažiavimo ruošia

Laikas: 1975 m. gegužės m. 16 - 18 d. Vieta: Cleveland, Ohio, Lietuvių namai, Organizacinis suvažiavimo komitetas: LI nariai S. Barzdukas ir R. Šilbajoris; K. Žiedonis, Ohio apygardos LB pirm.; J. Malokis, LB Cleveland. apylink. pirm., Pr. Karalius, Lituanistikos m-los ved.; V. Rociūnas,

„Drago“ koresp.; J. Stempužis, „Tėvynės Garsų“ radijo ved. — LI taryba nutarė, kad V-jo suvažiavimo mokslinę programą parengs LI skyrių vedėjai, koordinuojant prezidiumo pirmininkui. Priimtas suvažiavimo ruošos kalendorius:

Iki spalio 15 d. sudaryti preliminarinį prelegentų sąrašą.

Iki lapkričio 30 d. atlikti temų ir prelegentų atranką ir sudaryti suvažiavimo programą. Iki 1975 m. vasario 15 d. gauti paskaitų santraukas ir duomenis apie paskaitininkus.

Iki balandžio 15 d. atspausdinti suvažiavimo programą ir paskaitų santraukas.

Lituanistikos Darbų IV tomas

„Lituanistikos Darbų“ IV-ji tomas redaguoja Vincas Maciūnas. Jau gauta 10 studijų. Visi LI nariai raginami redaktorių iki spalio 15 d. pasiūlyti savo jau turimas ar baigtas liuanistikines studijas, tinkamas spausdinti L. Darbuose. Redakcinė komisija (Maciūnas, Dambriūnas ir Puzinas) gali priimti ar atnesti siūlomus straipsnius, arba atidėti tolimesniems tomams, susitarę su autoriais.

LI narių veikla

Taupydami vietą ir negavę pakankamai talkos, šį kartą neregistruojame daugybės liuanistikos straipsnių, paskelbtų nuo sausio m. ir viešų paskaitų. Suminime tik paskelbtus svarbesnius darbus ir įvykius.

1974 m. išleistas knygos:

M. Gimbutienė, The gods and goddesses of old Europe 7000 - 3500 B. C. Univ. of California Press. 303 p., iliustr.

V. Liulevičius, red. Lietuvių tautos ir valstybės istorija. ISL LB Švietimo Taryba Čicagoje. 200 p. J. R. Vaštakai, Sacred art of the Algonkians, Mansard Press, Ontario. 178 p., iliustr.

J. Gimbutas (su J. V. Danū), Steponas Kolupaila. ISL. Akad. Skautijos leidykla Čicagoje. 464 p., iliustr.

Kiti LI narių darbai:

El. Bradūnaitė L. Fondas paskyrė 2000 dol. stipendiją siekti doktorato tautosakoje Indianos univ-tė. — Ad. Kantautui L.

LIETUVIS DAŽYTOJAS
4612 S. Paulina St.
(Town of Lake)

Dažo namus iš lauko ir iš vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 5 iki 8 val. vak. skambinti YA 7-9107

STASYS ŠAKINIS

Fondas pažadėjo 2000 dol. išleisti JAV ir Kanados bibliotekose esančios lituanistikos bibliografiją. Veikalas parašytas, leis. Univ. of Alberta Press. — R. Misiūnas išrinktas AABS vicepirmininku. — J. Rėklaitienė dėstė lietuvių k. istorijos kursą Čicagoje Circle univ-te pavasario sem. po 3 pask. savaitę. Jos kursai bus tęjami rudens semestre, įtraukiant ir lietuvių dramą. — A. Senn parašė platų Lietuvos skyrių Italijoje išleistajai knygai „Le litterature deli paesi Baltici“ — S. Sužiedėlio red. Encicl. Lituanica III tome iš 88 bendradarbių 44 yra LI nariai. — V. S. Vardys gavo L. Fondo stipendiją studijai „Protesto balsai Pabaltijo respublikose“. — V. Vardys buvo IV-sios AABS konfer. programos vedėjas Čicagoje gegužės m. 16 - 19 d., o suvažiavimo organiz. komiteto pirm. buvo T. Remeikis; draugijos pirm. R. Šilbajoris perdavė pareigas naujam pirmininkui, — Š. Amerikos lietuvių jaunimo liuanistinėje savaitėje prie Clevelando liepos 13 - 22 d. tarp kitų skaitė S. Barzdukas, T. Remeikis ir R. Šilbajoris. — JAV LB Kultūros taryboje iš II planavimo skyriaus narių penki yra LI t. n. Gaučys, Klimas, Remeikis, Šilbajoris ir Vaičiulaitis. Bostono lietuvių kultūros klubas skyrė gegužės 25 d. vakarą Lituanistikos institutui. Pranešimus darė S. Goštautas, A. Mažiulis, S. Sužiedėlis ir J. Gimbutas.

Sių metų Instituto narių jubilatai

75 metai: prof. dr. Alfredas Senn, kovo 9 d., prof. dr. Pranas Skardžius, kovo 26 d., prof. dr. Vanda Sruogienė, rugpjūčio 16 d. 70 metų: prof. dr. Kazimieras Alminas, balandžio 15 d., prof. Vladas Jakubėnas, gegužės 15 d., dr. Kostas Jurgėla, birželio 22 d. 60 metų: Antanas Mažiulis, balandžio 17 d.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalų aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginis 7-7258 - 59

PRANEŠIMAS

Už sertifikatus mokame:

- 7½% 4-riems metams už \$10,000.00 ar daugiau
- 6% 30-diaį mėnesių už \$1,000.00 ar daugiau
- 6% 1-riems metams už \$1,000.00 ar daugiau

Pagal susitarimą, dividendus galime prisūsti kas mėnesį arba kas ketvirtis metų.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI padėjus \$50.00 ar daugiau taupymo sąskaiton. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą lietuvišką, vokišką, ispanišką, itališką, čekišką, lenkišką, airišką, konfederatė arba ekologišką su stovu.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRĄ LIETUVIAI, BET KIEKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. & Sunday Closed

1447 SOUTH 49th COURT
CICERO, ILLINOIS 60650
PHONE 656-6330

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS
IR
KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ

IR
TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS
4914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 - 3200

Kultūrinė kronika

PENKTADIENIŲ KULTŪRINĖS VAKARONĖS CHICAGOJE VĖL PRASIDEDA

Po vasaros atostogų penktadienių kultūrinės vakaronės jaunimo centro kavinėje prasideda spalio 4 d. 8 val vak. Kaip žinome, praėjusiais metais suorganizuotos tokios savaitinės kultūrinės penktadienio vakarų valandos mūsų visuomenėje turėjo didelį pasisekimą. Po savaitės darbų kiekvienas čia galėjo atsipūsti prie kavos puoduko ar vyno taurelės, pasikalbėdamas su pažįstamais, o tuo pačiu išgirdams ir kurios nors temos kultūrinę paskaitėlę, paklausydamas geros muzikos, gėrėdamasis atitinkamomis iliustracijomis ekrane, klausydamasis dainos ar susitinkdamas su aktoriais. Naujai prasidedančiame kultūrinės veiklos sezone planuojama anas kultūrinės vakaronės testai. Čia minėtoji pirmoji bus stabtelėjama prie lietuviško gintaro. Apie intriguojančią lietuviškojo gintaro istoriją nuo priešistorinių laikų iki mūsų dienos kalbės Marija Kraucunienė. Dalyviai labai parankiai galės apžiūrėti ir nepaprastai originalią gintaro parodą. Vakaronės kviečiami visi. Svečiai prašomi ateiti kavinėn kiek anksčiau, sakykim, apie 7 val. 30 min., apsirūpinti iš anksto kava, užimti su bičiuliais staliukus, kad programą būtų galima pradėti, ilgiau neužgaisus, 8 val. vak.

Juozas Sodaitis

Pavasaris (akrilis)

is būsimos dailininko darbų parodos spalio 5-6 d. Kultūros židiny, New Yorke.

Lietuvių tautinio knygyno pirm. Genovaitė Auštrienė.

Vincas Nagomskis gimė Vištytyje 1869 m. balandžio 23 d. Būdamas 12 metų, atvyko Amerikon ir apsigyveno Baltimorėje. Dirbo siuvykloje, o vakarais mokėsi. Išjungė į tada labai veiklią Teatro mėgėjų draugiją. Pradėjo pats vaidinti, režisuoti ir rašyti istorines Lietuvos praeities dramas ir šiaip vaidinimus: Živilė, Pilniečiai, Rutvilė, Doros sargas, Bijūnėlis, Revoliucijos viltis, Knygynas šventajam ažuole. Virš tiesos, Vytis kankinys. Anais laikais jo veikalai lietuvių išeičių šio krašto kolonijose buvo labai populiarūs, būdavo daug kartų visur vaidinami. Už šią kultūrinę veiklą nepriklausomos Lietuvos vyriausybė dramaturgą 1933 metais apdovanojo Gedimino ordinu.

Bet Vincas Nagomskis buvo ne vien tik dramaturgas. Jis buvo ir poetas. Eilėlavo gana sklandžiai ir jausmingai, ką liudija ir šie du posmai, parašyti jo jau senatvėje:

TEMSTANT

Ak, žmogaus amžius greit prabėga
Kaip melsvos bangos Nemune;
Kaip vasara nunokdo diega,
Tai metai nokdė ir mane.
Dar vis norėjau aplankyti
Zaliuosius Lietuvos laukus,
Pavaikštinėti po Vištytį,
Papužti žiedais tėvų kapus.

Bet mano akys vis silpnėja
Ir jėgos dyla, it deltys;
Senatvė nelaukia atėjo...
Jau mano akys nematys
Vištyčio ežero žydromo
Ir tu namu, kuriuos gimiaū;
Jau diena mano veik sutemo —
Tamsi naktis priarto jau...

JUOZO SODAIČIO TAPYBOS PARODA NEW YORKE

Spalio 5 - 6 d.d. New Yorko lietuvių Kultūros židinyje įvyksta Juozo Sodaičio tapybos darbų paroda, kurią ruošia D. L. K. Birutės draugijos New Yorko skyrius, vadovaujamas pirm. M. Klivėčienės.

Nuo 1960 m. Juozas Sodaitis yra dalyvavęs eilėje grupinių parodų ir už savo darbus turi surinkęs atžymėjimų, tarp kurių dvi stipendijos — meno studijoms (Brooklyn Museum Art School ir Art Students League N.Y.C.). Šių metų tradicinėje JAV Liet. Bendruomenės parodoje už savo darbą "Šauklys" Juozas Sodaitis gavo garbės atžymėjimą (jury komisija sudarė dailininkai V. K. Jonynas, V. Kašuba, Č. Janušas, A. Elskus ir B-nės atst. A. Vaksėlis).

Šioje parodoje bus išstatyta vėliausi Juozo Sodaičio darbai, tarp kurių trečdalis tókų, kuriuos jis vadina tapybine grafika. Šie darbai yra įdomūs savitu stiliumi, tautiniais motyvais ir ryškiomis spalvomis. Kituose darbuose išryškina lietuviški peizažai ir natūrmortalai.

Parodos atidarymas įvyksta spalio 5 d. 7 val. v. (jvs)

BRONIO RAILOS IR JO KNYGŲ SUTIKTUVĖS CHICAGOJE

Lietuvių žurnalistų sąjunga spalio mėn. 4 d. (penktadienį) Tautiniuos namuos, Chicagoje, rengia spalvingo mūsų kultūrininko, rašytojo, žurnalisto ir esisto pastarųjų jo knygų — "Paguodos" dvitomo pristatymą. Ta proga apie Bronio Raiłos raštus kalbės Algirdas Titus Antanaitis, jų ištraukas skaitys aktorai Zita Kevalaitytė - Visoekienė ir Algimantas Dikinis. Visai programai vadovaus Eglė Juodvalkytė. Šio kultūrinio susibūrimo svečiu bus ir pats jo "kaltininkas" Bronius Raila, tadien su Ponia iš Los Angeles atskrisdamas Chicagon.

NAUJA MARIAUS KATILISKIO KNYGA

Marius Katiliskis buvo ir yra vienas iš labiausiai skaitytų lietuviškosios išsivijos autorių. Jo romanų, apsakų ar novelių knygos pasirodymas visada buvo džiugus mūsų literatūrinio gyvenimo įvykis. O iš tikrųjų Katiliskį mėgstantys skaitytojai jo naujos knygos jau labai pasiūlo, nes paskutinioji išleista jau daugiau prieš dešimtmetį, kada 1963 metais pasirodė jo novelių rinkinys "Sventadienis už miesto". Tačiau šiandien nauja Mariaus Katiliskio knyga spausčiuveje jau surinkta. Ją žadama išleisti dar šiais metais. Tai apsakymų knyga, kuri taip ir pavadinata — "Apsakymai". Katiliskio tematiškos raidoje tai bus taipgi kone naujiena, nes apsakymai lies čionykštį dabarties gyvenimą. Knygoje jų bus keliolika. Knygą leidžia Algimanto Mackaus knygu leidimo fondas.

MOTERŲ GYVENIMAS

Prezidento Smetonos sekretorės atsiminimai

(Atkelta iš 8 psl.)

teistas mirti elektros kėdėje. Motina prarado nervų pusiausvyrą. Viena svetimtautė gydytoja davė jai šeštą elektro šoką. Nebeatsigavo. Dr. Oželis, darydamas skrodimą, rado smegenis sužalotas.

Pagaliau dr. Simoliūnienė sulaukė pensininkės amžiaus ir 1972 m. pasitraukė iš Manteno. Planavo įsikurti Santa Monica, Calif. mieste. Ten buvo daug draugų. Tačiau žemės drebjėjimui atgrasė. Atvažiuodavo pas Viktoriją Jakubėnienę - Jacobson į St. Petersburg. Čia pasakė, kad yra parduodamas namas. Pamačiusi, kad netoli ežerėlio, švarioj vietoj, gražios gamtos prieglobsty, iš karto nusipirko.

Perkelia vyro palaikus iš Vokietijos

Dabar jos rūpestis buvo — išpildyti mylimo vyro troškimą: perkelti palaikus į Lietuvą.

Prasidėjo ilgas susirašinėjimas su raudonaisiais pareigūnais ir su artimaisiais Lietuvoje. Okupantai pareiškė kelis reikalavimus, kurie vokiečiams buvo neįmanomi įvykdyti. Be to, reikalavo, kad palaikus atlydėtų žmogus, kuriam okupantai duos vizą.

Išryškėjo, kad velionio nebe galima perkelti palaidoti Lietuvon. Tada dr. Simoliūnienė ryžosi pildyti antrą velionio pareikštą galimybę — atsigabenti jo palaikus arčiau savęs. Per keltą mėnesių viskas buvo sutvarkyta, Amerikos prielankumo dėka.

ALGIRO LANDSBERGIO PASKAITOS AMERIKOS UNIVERSITETUOSE

Rašytojas Algirdas Landsbergis skaitė paskaitas ir pravedė seminarus apie lyginamąją Rytų Europos literatūrą šių universitetų globojamuose vasaros kursuose, įvykusiųose Valley Forge, Pennsylvajijoje: Canisius College (birželio 18 d.), University of Denver (liepos 5 d.), University of Mississippi (liepos 26 d.) ir University of Akron (rugpjūčio 16 d.). Lietuvių Pranciškonų vasarvietėje, Kennebunkportė, buvo surengtas autorinis Landsbergio novelės ir dramos rečitalis (rugpjūčio 9 d.), o Southern Illinois universitete jį skaitė paskaitą apie amerikiečių avangardinį teatrą (rugsėjo 16 d.).

vo surengtas autorinis Landsbergio novelės ir dramos rečitalis (rugpjūčio 9 d.), o Southern Illinois universitete jį skaitė paskaitą apie amerikiečių avangardinį teatrą (rugsėjo 16 d.).

MIRĖ AKTORIUS BRENNAN

Filmų aktorius Walter Brennan, laimėjęs tris vadinamus Academy Awards, mirė rugs. 21 d. Ilgai sirgo emfizema. Mirė, sulaukęs 80 m., Oxnarde, Calif. Tris Oscarus jis laimėjo filmuose "Come and Get It", "Kentucky" ir "The Westener".

Plk. inž. Juozas Simoliūnas

Atgabenus palaikus į St. Petersburg, čia jie buvo su religinėmis apeigomis palaidoti mauzoliuje. Romo Kalantos šaulių kuopa velioniu atidavė paskutinę pagarbą. Inicijatyva šaulių garbės teismo pirmininko Jono

Valausko ir kuopos pirm. muziko Alberto Mateikos buvo sugiedota "Marija, Marija" ir Tautos himnas.

Apeigose dalyvavo dr. Simoliūnienė, silpna po operacijų. Ji buvo taip nusilpusi, kad vienintelė viltis buvo vežti į Mayo klinikas, ir tai buvo bijomasi, kad pakeliui nenumirtų.

Kad dar kelios dienos, būtų neatlaikiusi, bet transfuzijos, operacijos ją atgaivino. Grįžo silpnutė, bet džiaugdamasi, kad jos gyvenimas prailgintas.

Dabar ją globoja iš Lietuvos prieš 7 m. atkviesta sesuo Elena Grigiškaitė, baigusi humanitarin. fakultetą, anglų kalboje specializavusi D. Britanijoje, poroje mokyklų Kaune dėjęsi anglų kalbą. Tebėra gyvas brolis Lietuvoje, išauginęs tris dukras.

Pati daktarė liesutė, gležnutė, bet guvi, leidžia dienas automatiškai vėsinamame bute, vengdama išėti į atvirą orą.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
1240 SO HALSTED STREET TEL. — OA 5-7252
PILNAI PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS (APARATAI)

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SONUS —
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. — Telef. GROvehill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTŲ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANIA AV. Tel. YArds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ.
2914 W. 25th PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AV. Tel. Lafayette 3-8572
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANIA AV. Tel. YArds 7-1188-89
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Išvyksta LAPKR. 22 dieną — grįžta LAPKR. 30 dieną.
KAINA TIK \$649.00

Paskutinė šių metų grupė išvyksta GRUODZIO 20 dieną ir grįžta SAUSIO 3, 1975.
KAINA — \$829.00

Jungtis prie ekskursijų galima BOSTONE ir NEW YORKE.
GRUPESĖ DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į
TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116
SOUTH BOSTON, MASS. 02127
TEL. (617) 268-3764

Savininkė: Aldona Adomoniėnė
(Prices quoted are effective August 1, 1974. Air fares subject to changes.)

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
7% Mokamas už 4 m. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokomas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. Trečiad. uždaryta. 9 v. r. iki 9 v. v.

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

Vincas Nagomskis

PAMINKLINIS ANTKAPIS DRAMATURGUI VINCUI NAGORNOSKIUI BALTIMORĖJE

Baltimorės Lietuvių tautinio knygyno organizacijai bei pavienių lietuvių pastangomis š. m. spalio mėn. 6 d. New Cathedral Kapinėse, Baltimorėje, bus atidengtas paminklas šiame mieste gyvenusiam, kūrūsiam ir mūsų dramaturgui Vincui Nagomskiui (1869 - 1939). Visą tą sekmadienį Baltimorės lietuvių kolonija ir skiria rašytojui prisiminti ir jį pagerbti. 11 val. 30 min. Sv. Alfonso lietuvių bažnyčioje už dramaturgo sielą Mišias atnašaus prel. Liudvikas J. Mendelis. Pamaldose giedos vyrų choras "Daina", vadovaujamas muzikės Lilijos Bekerskienės 1 val. 30 min. popiet ant dramaturgo ir jo žmonos kapu bus atidengtas paminklas, kurį pašventins prel. L. J. Mendelis. 3 val. popiet lietuvių svetainės didžiojoje salėje dramaturgų pagerbti akademija. Kalbės ir V. Nagomskio veikalų ištraukas skaitys aktorius Jonas Kazlauskas, mokytojas Bronius Medelis, lietuvių tautinio knygyno vedėjas Morkus Šimkus, Dan Kuraitis, atvykęs išskilmėn iš Chicagos, poetas Nadas Rastenis ir kit. Po to vyks pokalbis prie kavutės. Akademijai ir pobūviui vadovaus

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

PREZIDENTO SMETONOS SEKRETORĖS ATSIMINIMAI

Pasakoja dr. Sofija Šimoliūnienė

Nuostabu, kokių atsiranda lietuviškos spaudos mylėtojų, kaip va dr. Sofija Šimoliūnienė, gyvenanti 3500 18th Ave. North, St. Petersburg, Fla. Aplankėme ją su energinga visuomenininke Ida Valauskiene. Doktorė Šimoliūnienė tokia miela, gyva, bet paliegiusi po kelių operacijų. Ji pratarė:

— Buvau testamente užrašiusi "Draugo" dienraščiui tūkstantį dolerių, bet palikimą beskiriant — nutrupa bent 10 proc. tai nutariau dabar pati įteikti.

Ir išrašė "Draugui" tūkstantines čekį.

Gabi medikė dr. Šimoliūnienė bus daugeliui pažįstama. Kilimu ji Grigiškaitė iš Bugentų kaimo, nuo Mažeikių. Į tą kaimą jos tėvas buvo atkėlęs užkuriom, savo ūkį palikęs pamotėi.

Vėliau tėvas tapo geležinkelio etatiniu tarnautoju, gaudamas nuolatine algą, nemokamą gydymą ir nemokamą geležinkelio susisiekimą šeimos narių kelionėms. Jaunutė Sofija, vos 8 m., jau buvo nuvažiavusi į Čenstakavą.

Vos po pirmos komunijos, broliis jai pasakė:

— Gana bus žaisti su pamėgtomis lėlėmis. Dabar spauskis prie mokslo.

Ir pradėjo. Sekėsi. Karas nubloškė Rusijon, kur baigė gimnaziją. Ir dabar jos šalone gausias lentynos knygų. Ji taria:

— Mokykloje pažinusi klasikų, juos norėjau dabar antru kartu perskaityti.

Teroras Lietuvoj po I pasaulinio karo

1918 m. gegužės mėn. grįžo iš Maskvos į Lietuvą su pirmu ešalonu, kuriame buvo daugiausia moksleivija, klierikų, studentų ir šiaip inteligentų. Doktorė taip pasakoja apie pirmus išpūdžius vokiečių okupuotoje Lietuvoje:

— Radome liūdną vaizdą. Tuoj mus ėmė persekioti ir terorizuoti vokiečių slaptoji policija. Negalėjome susirinkti. Buvo įsakyta pastatyti lovą prieš langą, kurio nebuvo galima uždegti. Nakties metu prižadindavo stipri šviesa už lango. Kelis kartus įsiveržė kareiviai, darė kratas, nesakydami, ko ieškojo. Surasdavo gerai paslėptus lašinius, maistą ir paimdavo. Dažnai būdavom kviečiami į vokiečių įstaigas pasikalbėjimams. Nemažai buvo sumimtų ir išvežtų. Buvome visai provokuojami.

Mano motinai sakė, kad ir mane suims. Jaunos moters jiems buvo reikalingos. Manau, kad mane išgelbėjo vienas vokiečių gydytojas, vedėjas sveikatos punkto, kuriame mano motina buvo vertėja iš vokiečių kalbos į vietines. Teroras darėsi nepakenčiamas. Motina, aš ir mažos mano seserys drebėjome, pamačiusios ateinančius kareivius.

Kartą man motina pasakė: "Bėk, gelbėkis". Nakties metu sėdau į traukinį rizikuodama, nes neturėjau leidimo. Kaišiadod-

JUOZAS PRUNSKIS

rių stoty išlipau. Nuėjau pas vargonininką. Ten praleidau dieną, o naktį jie nuvežė mane į Stakliškes, Alytaus apskr., kur mano brolis mokytojavo. Jis gyveno klebonijoje pas kun. Napoleoną Sabaliauską. Prisiglaudžiau aš kunigo bibliotekoje. Vokiečiai buvo dažni kelbonijos svečiai. Kartais jie apeidavo kambarius lyg ko ieškodami, bet manęs nematė — buvau paslėpta.

Kaišiadoryse vargonininko sūnus sirgo vidurių šiltine, bet jie man to nesakė. Apsikrėčiau ir aš. Tuo metu mirė daug žmonių. Mirė ir Elena Bortkevičiūtė — jauna, veikli, daug žadanti ateitininkė.

Pakilusi po ligos, pradėjau mokytojauti Stakliškių dviklasėje. Gyvenau pas ūkininką. Algos negavau. Zibalo nebuvo. Kartais gaudavau žvakę ir taisydavau rašto darbus.

Prezidento Smetonos sekretorė — Atgavus nepriklausomybę, — pasakojo toliau dr. Šimoliūnienė, — su neapsakomu džiaugsmu atsukbėjome Kaunan, nes mes buvome prašomi užimti tarnybą, nors be atlyginimo. Man teko dirbti prezidentūroje.

Prezidentu buvo Antanas Smetona, kanceliarijos viršininkas Antanas Matulevičius, buvo dar patarėjas juridiniams reikalams K. Juknis ir aš, ėjusi sekretorės, buhalterės ir mašininkės pareigas.

Pradžioje nebuvo daug darbo. Visus svarbesnius raštus rašydavo pats prezidentas. Pats parašė ir kalbą Steigiamojo seimo proga. Ją man teko mašinėlė perrašyti. Girdėjau, kai prezidentas ją skaitė tuo svarbiu momentu. Mano brolis Antanas Grigiškis buvo Steigiamojo Seimo narys, liaudininkų frakcijos.

Malonūs atsiminimai. Kai ateidavau ryte į darbą, prie įėjimo į prezidentūrą tikrindavo leidimus mūsų kareivėliai sargybiniai, Lietuvos uniformose, o ne kokie brutalūs vokiečiai. Į raštinę dažnai užeidavo prezidentas ir ponias prezidentienė. Atmosfera buvo maloni. Manau, kad ponios prezidentienės patvarkymu priešpiečių metu atskiromis progomis į kanceliariją buvo pristatomi įvairūs reti skanėstai. Išėinant po darbo dažnai jau laukdavo prie durų daržininkas Adomavičius su puokšte gėlių iš prezidentūros sodo. Padaugėjus darbui, buvo pasamdytas kvalifikuotas buhalteris.

Nemalonus įvykis — kariuomenės sukilimas, kuris buvo greit numalšintas. Kariuomenės teismu sprendimai — mirties bausmė ir prašymai dovanoti bausmę plaukė pas prezidentą. Prezidento atsakymas turėjo būti duotas per 24 valandas. Prezidentas gilinosi į bylų sprendimą. Dirbo ir naktimis. Buvo galima matyti jo sunkius pergyvenimus. Jis buvo jautrus. Buvo įsakyta ir mums perskaityti nuteistųjų bylas ir apdėti su kanceliarijos viršininku. Tuo metu prezidentas buvo be-

galo užimtas. Tėpriimdavo tik labai svarbiais reikalais valdžios atstovus. Net ir numalšinus sukilimą, dar jautėsi įtempimas ir neramumas.

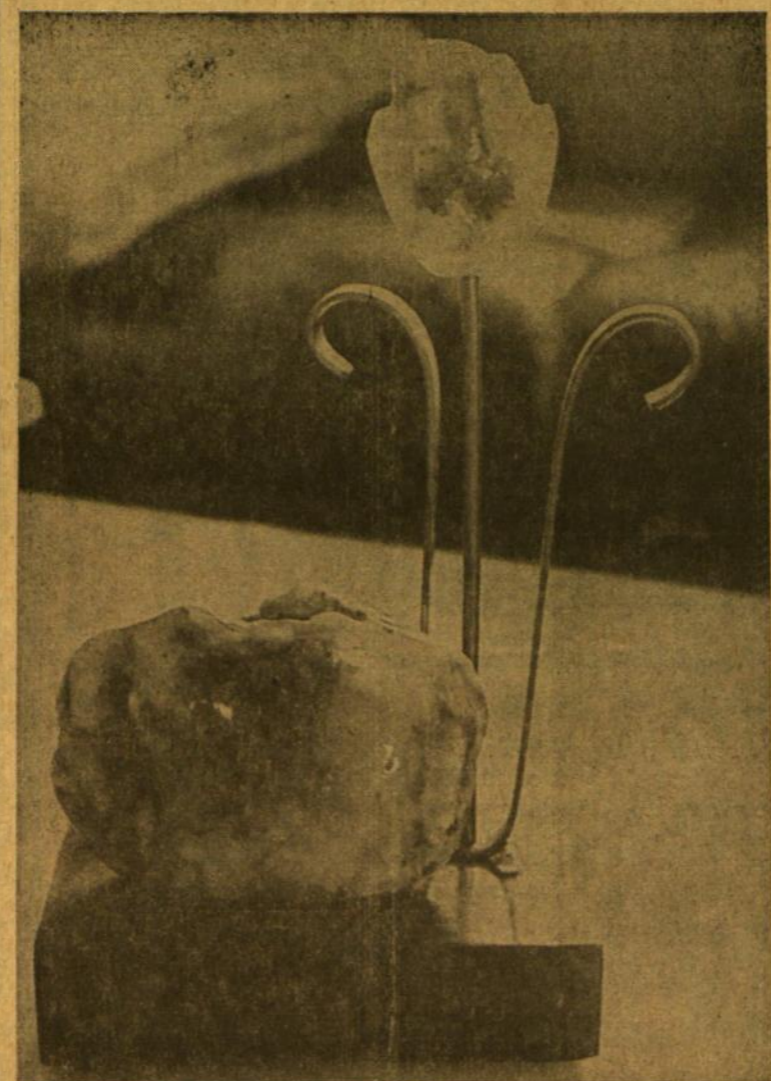
Posūkis į mediciną

— Mano tikslas buvo medicina, — toliau pasakojo dr. Šimoliūnienė. — Tai kad ir retai gerą tarnybą teko pakeisti į naktinius budėjimus ligoninėje ir darbą prozektoriume. Į savo vietą rekomendavau p. Mačiokaitę. Kanceliarijos viršininko vietą užėmė kun. Bielskus. Daug kas pasikeitė.

Aš studijavau mediciną Kaune, Vyt. Didžiojo universitete. Baigiau 1926 m. ir išlaikiau valstybinius egzaminus, — pasakojo doktorė. Prof. K. Buinevičius, pastebėjęs jos gabumus, pakvietė asistente universitete.

Bet ji daugiau palinko į laisvą praktiką. Turėjo savo kabinetą Laisvės Alėjos ir Mickevičiaus gatvių kampe, karininkų namuose, ir turėjo valdinę tarnybą ligonnių kasose, tuberkuliozės dispenseryje. Vėliau tose pat kasose tapo Vidaus ligų skyriaus vedėja, o po kiek laiko — Medicinos skyriaus vedėja, dalyvavo komisijose.

Ligonnių kasose jai reikėjo globot ligonis, išėjusius iš sanatorijos ir rūpintis profilaktika — apsauga nuo ligų. Kiekvienas galėjo ateiti pasitikrinti. Atgavus reikalingi buvo siunčiami į Ligonnių kasų sanatoriją Varėnoje, kur nenaudojamas stoties pastatas (uždarius sieną su lenkais) buvo

Vienas iš eksponatų iš rengiamos gintaro dirbinių pardos Jaunimo centre, Chicago. Paroda bus atidaryta spalio 4 d. (ateinantį penktadienį) 7 val. 30 min. vak. ir tęsis spalio 5-6 d. Nuotr. Vyt. A. Račkausko

paverstas sanatorija, pušų apsupta.

Darbas sekėsi. Buvo išvykusi į Paryžių pasitobulinti pneumotoraksų srity. Tapo plaučių ligų specialistė. Apie 30,000 pneumotoraksų padarė. Tuo būdu, prileidus oro, plautis suspaudžiamas, džiovos bakterijos, reikalaujančios dau deguonio, nyksta jo negaudamos. O šiaip džiovos bacilos gajos. Jos gali dvejus metus išgyventi po sniegu, ir karštis tik didesnis kaip 100 laipsnių jas naikina.

Dr. Šimoliūnienė, besispecializuodama kovoje su džiova, buvo išvykus net į Olandiją, kur stebėjo kaip vyriausybė, atsiradus šeimoje džiovininkui, prie trobos prilipdo dailų priestatą, kuriame gyvenantis ligonis gydomas, be pavojaus kitiems užsikrėsti, Lietuvoje tam nebuvo lėšų.

Isispecializavus, dr. Šimoliūnienės darbas buvo labai sėkmingas. Ji padarė keliasdešimt tūkstančių pneumotoraksų ir nei vienas ligonis nemirė.

Seimos gyvenimas

Lietuvoje ji sukūrė šeimą. Jos vyras. Juozas Šimoliūnas, ir jo brolis prof. Jonas Šimoliūnas, buvo baigęs Rygos politechnikumą. Juozas buvo pulkininkas karinėje tarnyboje, statybininkas, po visą Lietuvą statė kareivines ir privačius namus.

Pastatė mokyklą Fredoje. Pakelees nuo mokyklos apsidino kriaušėmis ir obelimis. O koks jų žydėjimas buvo! Ten pat ir sau namą buvo pasistatė. Buvu pasiryžę jį užrašyti studijuojančių bendrabučių, bet okupantai bolševikai sukludė.

— Tą naktį prieš išbėgant, — pasakojo doktorė, — akių nesumerkėme. Išsėdėjome visą naktį, žiūrėdami į žiedais nukarusius vaismedžius.

Okupacijos išbėkštis į Vokietiją

Bėgdami nuo raudonojo mario, pateko į Kempeną. Čia doktorė buvo pakviesta dirbti savo profesijoje. Gavo nebologą atlyginimą su cigarečių ir šokoladų priedais. Patys nerūkydamas, iškeisdavo į maistą su ūkininkais.

Deja, susirgo vyras. Buvo paguldytas į privačią ligoninę. Jokios pastangos jau jo nebeišgelbėjo nuo vėžio...

Doktorė pasakodama skęsta atsiminimuose:

— Nepaprastai gražiai su vyru išgyvenome 25 m. Mūsų būdai sutiko. Taip greit laikas praėjo. Buvo nepaprastai sąžiningas

Dr. Sofija Šimoliūnienė

ir tvarkingas... Deja, mirė 1947 m. birž. 11 d. privačioj ligoninėj Tegernsee...

Velfonio troškimas buvo, kad jo palaikis nugabentų į Lietuvą. Todėl buvo palaidotas trijuose karstuose: ažuoliniame, cininiame ir cementiniame. Pokario metais ypač buvo sunku gauti metalinį karstą. Paieškojimas buvo paskelbtas laikraštyje. Atsiskaitė vyras, kuriam gydytojai buvo pramatę greitą mirtį. Jis pats ir karstu cininiu apsirūpino, bet pagijo. Sunku jam buvo žiūrėti į paruoštą karstą, tai ir perleido a. a. velionio Juozo Šimoliūno laidotuviems.

Pirmieji žingsniai Amerikoje

Dr. S. Šimoliūnienė 1950 m. su prof. J. Šimoliūnu, velionio vyro broliu, atvyko į Detroitą pas giminaiti dr. Joną Sims (pavardė sutrumpinta iš Šimoliūnas), kurio žmona — poetė Marija Sims.

Detroito vargino karštis, tai po poros mėnesių persikėlė pas giminaičius Petrušaičius į Racine, Wis. Čia ją surado Jurgis Kapočius, kurio broli Lietuvoje pneumotoraksais jį nuo mirties išgelbėjusi. Dėkingas dabar ją globojo.

Iš pradžių gavo darbą tuberkuliozinėj ligoninėj, vėliau prie kraujo banko, Racine apylin-

kėse. Pagaliau perėjo į Norvegų ligoninę Chicagoje atlikti internšipą. Norvegai buvo malonūs lietuviams. Čia buvo keletas lietuvių gydytojų internšipai. Kaip jau seniai baigusios mediciną, čia Šimoliūnienė su dr. Aurelija Bartkaite gavo keturis kartus didesni atlyginimą kaip kiti internai.

Toj ligoninėj tapo rezidente, besispecializuodama ginekologijoje, akušerijoje, mylėdama vaikus.

Psichiatriniėje ligoninėje

Bet šios pareigos buvo sunkios ir 1954 m. ji perėjo dirbti į Manteno ligoninę. Atsimindama tą, ji prabilo:

— Čia buvo pragaras. Ligoninių nepaprastai daug. Savo globoje turėjau 4 dviaukščius namus psichiškai nesveikų, vieną pati jų gydytoja. Buvo ten nemažai ir sveikų, senesnių tėvų, kuriuos vaikai čia uždarydavo. Stengėmės juos išleisti. Kai pradėjau dirbti — buvo 9,000 uždarytųjų, o kai baigiau 1972 m. beliko apie 5,000.

Atsimenu, viena studentė psichinėj depresijoj taip kramtė savo ranką, kad tik gyžtos kyšojo, ranka buvo nugaraužta. Pririšdavo ją, kad rankos užgytų. Atėjo trankvilaizerių laikotarpis. Su jos tėvu pasitardama, didinau jų dozę iki maksimumo. Studentė protiškaip pasveiko, baigė mokslą, ištekėjo, augino šeimą.

— Paskiau, — pasakoja dr. Šimoliūnienė, — atėjo elektrinių šokų laikotarpis. Gydytojai baisi si įtampa. Pridėjus elektrodus prie smilkinų, paleidus elektros srovę, ligonis momentaliai išsi-tempia, prasideda konvulsijos, o ligonis nebekvėpuoja. Trūko patalpų. Šokui atvežtieji suguldyti greta. Kai su vienu darbuojiesi, kiti stebi ir tai juos jaudina.

Laimei, nei vienas dr. Šimoliūnienės pacientas nemirė. Bet kartą buvo atvežta motina, kurios sūnus už nusikaltimą buvo nu-

(Nukelta | 7 pusl.)

MADŲ PARODA NAUDAI TŲ, KURIOS NESIVAİKO MADŲ

Pamatykime gintaro meniškų dirbinių rinkinį Chicagoje

MARIJA REMIENĖ

Kai gamta keičia spalvas, keičiasi kartu ir mūsų gyvenimo būdas. Po vasaros atostogų ir poilsio, su didele energija stojam į naujus darbus bei užsiimojimus. Rudenį atgyja mūsų lietuviškas, kultūrinis gyvenimas. Putnamo seselių rėmėjai Chicagoje iš anksto buvo užsiplanavę suruošti gintaro dirbinių parodą spalio 4, 5 ir 6 d.d. Jaunimo centre. Tai bus tokia gintaro meniškų kūrinių paroda, kokios dar nebuvo iki šiol Chicagoje. Šalia to, įvyks ir tradicinė madų paroda.

Lietuvos žemelė - gintarėliais klota

Daugelyje šalių yra smėlėtų pajūrių, bet niekur ir kranta neišplauna gintaro, o tik tai Baltijos jūros kraštų pakrantėse. Niekur jis nėra toks populiarus ir taip giliai įaugęs į krašto folklorą, literatūrą ir meną, kaip Lietuvoje. Nuo seniausių laikų gintaras žavėjo Baltijos pakraštį sparčiai kyla kainos. Ir kai šalgyveniusius mūsų protėvius ir kitų kraštų pirklius. Gintaru puošdavosi sesės lietuviškas ir vyrai naudodavo jį savo papuošalams. Apie gintarą žmonės kūrė įvairius padavimus, priskirdami jam net dievišką kilmę. Ji gražiausiom eilėm apdainavo mūsų poetai. Giliai alsuodama, Baltijos jūra išmeta į smėlėtą aukstinį krantą gintaro turtus, savyje užkonservavusius tūkstantmetę pami- Ir šiandien gintarais pasi-

puošiame. O kas gi yra toji graži gamtos dovana, kaip atsirado, kokie gintaro prekybos keliai, jo rūšys? Mes giriamės apie gintarą kitataučiams, rengiam parodas, demonstruojam, bet kiek mes patys apie jį žinome? Putnamo seselių rėmėjai Chicagoje iš anksto buvo užsiplanavę suruošti gintaro dirbinių parodą spalio 4, 5 ir 6 d.d. Jaunimo centre. Tai bus tokia gintaro meniškų kūrinių paroda, kokios dar nebuvo iki šiol Chicagoje. Šalia to, įvyks ir tradicinė madų paroda.

Lietuvos žemelė - gintarėliais klota

Kas naujo moters drabužių pasaulyje?

Kiekvienas ruduo duoda toną ateinančio sezono rūbų madose. Toji moteris, kuri planuoja iš anksto savo aprangą, sutaupto laiką ir ypač pinigų, kada taip gintaras žavėjo Baltijos pakraštį sparčiai kyla kainos. Ir kai šalgyveniusius mūsų protėvius ir kitų kraštų pirklius. Gintaru puošdavosi sesės lietuviškas ir vyrai naudodavo jį savo papuošalams. Apie gintarą žmonės kūrė įvairius padavimus, priskirdami jam net dievišką kilmę. Ji gražiausiom eilėm apdainavo mūsų poetai. Giliai alsuodama, Baltijos jūra išmeta į smėlėtą aukstinį krantą gintaro turtus, savyje užkonservavusius tūkstantmetę pami-

Chicagoje, be ne viena moteris

norės jas išbandyti. Daug paliekama pasirinkimui, ir viskas eina palaipsniui. Dėl "midi" fiasco prieš kelerius metus dabar rūbų kūrėjai nenori pakartoti tos pačios klaidos. Ir kodėl neturėti įvairių ilgių rūbų savo spintoje? Papuošalai užima svarbią vietą, taip pat ir kiti priedai. Ir plačiausias skraistės bei apsiaustal atrodys elegantiškai, jei bus padaryti su skoniu, su tinkamais priedais. Na, ir visų mėgiami megztiniai ypač bus madoje, juos papuošiant kailiais ar įvairiaspalviais raštais.

Niekad nesibaigiantis ieškojimas savitumo

Gaunasi vaizdas, kad Paryžiu vis sunkiau bus diktuoti madų pasauliui, ypač kadieniniam dėvėjimui. Kiekviena moteris individualiai apsisprendžia, kaip ji nori atrodyti. Šių laikų išvystytos ir plačiai naudojamos rūbų iškarpos, įgalina veik kiekvienai nagingai individualiai, pagal savo skonį pasipuošti. Šiandien pažįties pasirodo vis daugiau su ilgesniais rūbais, tuo tarpu amerikietės 80 proc. dėvi ilgas kelnes, o jaunimas — pamėgtus "mini" sijonėlius. Negalima visa tai priskirti tik vadinamam "Women's Lib" — moteriškam sąjūdžiui. Nei tradiciniai skotų "sijonai", nei japonų togos nepadaro jas dėvinčiųjų moteriškom, o taip pat ir kelnes, dėvimos moteriu, nepadaro jų vyriškom.

13-ji madų paroda, kurią ruošia Putnamo seselių rėmėjai Chicagoje, įvyks spalio 5 ir 6 d.d. Jaunimo centre. Šios parodos komentatorė bus visų mėgiama aktorė Julija Cijūnelienė. Šeštadienio pelnas skiriamas vaikų laikraščiui "Eglutei" parenti. Visos kviečiamos ir laukiamos, nes paroda bus įvairi ir įdomi tomis, kurios ieško savito apsirogingimo.